Europos LIETUVIS

Nr. 2 (593). 1960. I. 14 — Londonas, 1960 metų, sausio mėn., 14 d. — XIV metai

JURGIS PYRAGAS
(24a) Lübeck-Meesen
Moltkestr. 101 - Block 8/74
Germany

PAID 14 JAN 60
11056

GERA TIK PROPAGANDOJE

„Socialistinė“ žemės ūkio gamyba nepaveja sklypininkų

Kalėdų laikotarpiu Maskvoje vykusiame kompartijos Centro Komiteto susirinkime Sniečkus atskleidė, kad mėsos ir pieno gamybos srityje kolchozams ir sovchozams prisivyti individualiai naudojamus sklypelius yra sunkiau, negu pasiekti mėnulį. Jis tenai pasakė, kad „1959 metais, pirmaisiais septynmečio metais, kolūkiuose ir tarybiniuose ūkiuose šimtui hektarų žemės ūkio naudmenų bus pagaminta po 34 centnerius gyvojo svorio mėsos ir po 159 centnerius pieno. Visų kategorijų ūkiuose — po 76 centnerius mėsos ir 407 centnerius pieno“.

„Kolūkiai ir tarybiniai ūkiai“ yra vadinamasis „socialistinis“ žemės ūkio sektorius, ir jis Lietuvoje apima apie 95 proc. žemės ūkiui naudojamos žemės. Individualiai naudojamieji sklypeliai sudaro tik apie 5 proc. tokios žemės. „Visų kategorijų ūkiai“ reiškia „socialistinis sektorius“ ir individualieji sklypeliai drauge sudėjus. Jeigu pridėjus prie „socialistinių“ žemių tuos sklypelius mėsos gamybos vidurkis pašoksta nuo 34 iki 76 centnerių, o pieno vidurkis nuo 159 iki 407 centnerių iš 100 ha, tai nesunku apskaičiuoti, kad mėsos gamyboje privatūs plotai už „socialistinius“ yra produktingesni beveik 23 kartus, o pieno gamyboje — net daugiau kaip 32 kartus!

Labai panaši padėtis buvo ir 1957 metais. Per dvejus metus „socialistinių“ plotų produktingumas, tiesa, privačiųjų produktingumą šiek tiek pasivijo, nes tada pieno gamyboje privačiųjų plotų produktingumas buvo net 44 kartus didesnis už „socialistinius“. Privačiuose sklypuose produktingumas, žinoma, nebegali didėti, nes ten jau išnaudotos visos galimybės. Kolchozai ir sovchozai 1959 metais padidino mėsos gamybą 33 proc., o pieno —25 proc. Tačiau pavasarį skelbtų užsimojimų neįvykdė. Užsimota buvo gauti mėsos — 40 cnt iš 100 ha, o esą gauta tik 36 cnt gyvo svorio. Pieno buvo užsimota gauti 175 cnt iš 100 ha, esą gauta tik 159. Užtat dabar Sniečkus Maskvoj pažadėjo, kad ateinančiais metais tai jau tikrai bus gauta 40 cnt skerdenos, o pieno būsią 180 cnt iš 100 „socialistinių“ hektarų.

Lietuvos vienkiemiai — krislai kompartijos akyje

„Viena pagrindinių kliūčių, trukdančių toliau vystyti žemės ūkį mūsų respublikoje, yra sunkus buržuazinės santvarkos palikimas — vienkiemiai“, — skundėsi Maskvoje Sniečkus. Esą: „Apie 300.000 kolūkiečių ir tarybinių ūkių darbininkų kiemų yra atskirose sodybose. Tai komplikuoja vadovavimą... ir politinį-masinį darbą kaime“.

Per pastaruosius penkerius metus kolchozų centruose esą pastatyta tik 18.000 namų, tai yra, vidutiniškai po 5.600 namų kasmet. Bet čia, atrodo, įskaitomi visokie namai, ne vien gyvenamieji. Tačiau, jeigu tai būtų ir gyvenamieji, tai tokiu tempu vienkiemių naikinimas vis tiek truktų dar apie 60 metų. Bet Sniečkus, nors ir netvirtai, sako: „Mes manome, kad iki septynmečio pabaigos reikėtų perkelti bent 1 tūkstančių kiemų“.

Iki septynmečio pabaigos tėra šešeri metai. Tai „reikėtų“ perkelti vidutiniškai nebe po 5, o po 50 tūkstančių kasmet.

Netyčiomis teisybės pasakė

Čikagiškis Jokubka, pereitą vasarą eks kursavęs Lietuvoj, savo laikrašty rašė, kad gyvenimo lygis Lietuvoje dabar daug aukštesnis, negu buvo prieš kelias dešimtis metų.

Tas jo parašymas buvo išverstas į rusų kalbą ir atspausdintas Maskvos Pravdoj, o Sniečkus jį kartojo kompartijos CK posėdy Maskvoj. Lietuvoj žmonės irgi pastebėjo tą pasakymą ir kalba, kad tikrai, dabartinė rusų okupacija Lietuvos gyvenimo lygio kai kuriose srityse dar nespėjo nusmukdyti iki to lygio, koks buvo anos rusų okupacijos laikais, prieš kelias dešimtis metų.

„Socialistinių“ dvarų užvaizdos

76 proc. Lietuvoje esamų kolchozų pirmininkų yra kompartijos nariai, beveik visi partijos atsiųsti iš miestų būti užvaizdomis „socialistiniuose“ dvaruose. Partija dar ir dabar vis siunčia naujus marksizmo specialistus „ūkininkauti“ kolchozuose. Vien pereitais metais tokių politiškai dresiruotų užvaizdų į kolchozus Lietuvoje išsiųsta 200, t.y. apie 10 proc. visų kolchozų.

Tačiau, nors 76 proc. kolchozų pirmininkų yra komunistai, 60 proc. tų pirmininkų turi tik pradžios mokyklos išsilavinimą. Kiti yra išėję vidurines, o kai kurie net aukštąsias mokyklas (agronomai).

Vilniečiams tik po stiklinę pieno?

Vilniaus pieno kombinato direktorius viešai pasakė, kad į Vilnių kasdien suplaukia po 65 tonas pieno. Tai esą daug, apie 50 proc. daugiau negu 1956 metais, kada atveždavę tik apie 45 tonas per dieną. Palyginus su 1955 metais tai dabar Vilnius pieno gaunąs penkis kartus daugiau. Vadinasi, 1955 metais į Vilnių buvo atvežama tik 13 tonų pieno.

Kadangi Vilniuje suskaityta 235.000 gyventojų, tai padalijus jiems 65.000 litrų, kasdien išeina tik po stiklinę pieno. Prieš ketverius metus buvo tik po penktadalį stiklinės...

Bet tuo pačiu metu vilniečiams yra rodomos diagramos, anot kurių jau 1956 m. visoje Lietuvoje pieno buvo pagaminta po 392 kilogramus kiekvienam gyventojui, tai yra, kone po penkias stiklines kasdien. O Amerikoj tais metais vienam gyventojui tekę pieno tik 345 kg per metus, arba po nepilnas keturias stiklines kasdien. Taigi Lietuva jau prieš trejus metus pralenkusi Ameriką pieno gamyboje (taip pat ir mėsos!). Žiūrėdami į tas diagramas vilniečiai negali išspręsti mįslės, kur ta Lietuvo je pagaminto pieno gausybė dingsta, kad cisternose jo tėra keturis ar penkis kartus mažiau, negu diagramose...

NAUJASIS SAUGUMO ĮSTAIGOS VIRŠININKAS

Neseniai be jokių paaiškinimų buvo pakeistas Valstybės Saugumo Komiteto pirmininkas Lietuvoje (Valstybės Saugumo Komiteto vardu dabar vadinama tai, kas anksčiau buvo žinoma NKVD, dar anksčiau „Čeka“ vardu). Vietoj Kazimiero Liaudžio (pavardė „reformuota“ bene iš Liaudanskio) paskirtas Alfonsas (Bernardo sūnus) Randakevičius.

Jo pavardė jau 1952 metais buvo kompartijos CK kandidatų tarpe. Toje pozicijoje Randakevičius tebėra ligi šiol. Be to, 1955-9 metais jis buvo ir respublikinio sovieto („parlamento“) narys. Kai buvo skelbiamas įregistruotų kandidatų sąrašas 1955 metų „rinkimų“ metu, Randakevičius buvo skelbiamas be jokio einamųjų pareigų nurodymo. O tai reiškė, kad jo esama kariškio arba saugumiečio, nes tik tokie paprastai minimi be jokių einamųjų pareigų nurodymo. Kad jis turi būti kurios nors iš tų dviejų rūšių ginkluotų pajėgų karininkas, patvirtino ir tai, kad 1956 metais jis rašė straipsnį Raudonajai armijai pagarbinti. Straipsnis irgi buvo pasirašytas tik vardu-pavarde, be jokio titulo, nors jis tada jau buvo respublikinio sovieto prezidiumo narys (to prezidiumo, kurio pirmininkas yra Paleckis). Kadangi jis dabar iškilo į saugumo viršininkus, tai greičiausia jis ir bus senas saugumietis, tos karjeros laiptais pakilęs Rusijoje ir iš ten atsiųstas „darbuotis“ į Lietuvą. Be abejo, jau yra buvęs „komiteto narys“, kai tam „komitetui“ pirmininkavo K. Liaudis.

(LNA)

Policinė Demokratija

Rašo J. Girdys

Pasaulyje yra dvi demokratijos rūšys: laisvoji demokratija ir komunistinė, kitaip dar vadinama liaudies demokratija.

Laisvoji demokratija yra ta, kurioj valstybės formą pasirenka patys žmonės laisvai vykdomaisiais rinkimais, kurioje valdžia laiduoja visiems lygią laisvę ir vienodą ūkinę gerovę. Komunistinė, arba liaudies, demokratija yra ta, kurioje maža grupė partijos žmonių primeta valstybės formą, kurioje nėra jokios laisvės, kurioje žmonės nelygiai traktuojami. Tiesa, liaudies demokratijų vadai, ypač ponas Chruščiovas, pakartotinai vis giriasi, kad liaudies demokratiniuose kraštuose žmonės esą patenkinti, kiekvienas dirba savo darbą ir džiaugiasi socialistiniais laimėjimais. Tačiau, kad žmonės, būdami alkani, neprašytų duonos, kad blogai apsirengę neprašytų drabužių, kad neturintieji kur gyventi neprašytų pastogės, kad turintieji iš dirbti nepaprastai dideles normas neprašytų jų sumažinti, pagaliau kad neturintieji laisvės nesugalvotų kartais paprašyti jos, — liaudies demokratija turi atitinkamų priemonių tiems visiems žmonių norams sutramdyti. Pagrindinė priemonė — įvairiausių pavadinimų policija. Tokia policija priverčia žmones užmiršti ne tik alkį ir nepriklėklių, bet ir saugo juos, kad jie kartais nepanorėtų pasivaikščioti po užsienius ir nepamatytų, kaip gyvena ir kaip dirba kapitalistų išnaudojamieji darbininkai.

Labai neseniai Daily Express korespondentas Colin Lawson surinko ir paskelbė duomenis, kaip saugoma Čekoslovakijos liaudies demokratija. Jis rašė, kad Čekoslovakijos raudonieji giriasi, jog ten žmonės taip patenkinti esama tvarka, kad niekas nebando net ir pagalvoti apie bet kokį pasipriešinimą šiai tvarkai. Čekoslovakija yra tiesiog modelis XX amžiaus moderniosios liaudies demokratijos, kurios pastovumas paremtas visokiais inicialais, kurių sudėtis maždaug taip atrodo. Visos ginkluotosios pajėgos yra vidaus reikalų ministerio Rudolf Barak žinioje. Ministeris jas gali panaudoti savo nuožiūra kur nori ir kada tik jam reikia. Kasdieniams reikalams ministeris turi valstybės saugumo policiją, žinomą kaip STB. Tai slaptoji policija. Ji klausosi pasikalbėjimų telefonais, terorizuoja savo agentus, seka net ir pačius komunistus. 30.000 seklių yra užverbuoti sekti žmones. Jie žinomi kitais inicialais — PSVB. Jie sistemingai išmėty ti po kraštą ir klausosi, ką žmonės kalba fabrikuose, įstaigose, viešbučiuose, gatvėse ir net bažnyčiose.

Atskirai veikia vidaus gvardija, kitaip vadinamieji VS. Tai elito gvardija. Ji visa sudaryta iš partijos narių ir saugo tik labai svarbius punktus, kaip Skoda ir plieno fabrikai. Jie yra atsakingi ir už komunistų VJPS.

Viešoji policija, žinoma kaip VB, patruliuoja gatvėse, aiškina kriminalinius nusikaltimus ir žiūri viešosios tvarkos. Bet visi jų pranešimai eina į STB.

Sienoms saugoti, net ir su satelitiniais kraštais, ypač kad joks žmogelis nebandytų pasprukti pasidairyti po svetimus kraštus, yra suorganizuoti atskiri sienoms saugoti daliniai, vadinamieji PSPS. Pėsčiais ir raitais ginkluotais patruliais nusėti visi pasieniai. Taip pat yra daugybė bokštų, kuriuose budi sargai, seka pasienį ir apie įvykius informuoja patrulius. Visi keliai į pasienį apstatyti užtvaromis, o siena aptverta viela, kurion įjungta 500 voltų elektros srovė.

Šalia šių visokiais inicialais pavadintų dalinių yra dar centrinio komiteto žinioje atskiras korpusas — vadinamieji liaudies milicija. Šiam korpusui įsakymus gali duoti tik prezidentas Antonin Novotny. Tai šis korpusas 1948 m. suruošė perversmą ir dabar žiūri, kad niekas daugiau perversmų net ir nebandytų rengti. Visus svarbesnius pranešimus, kurie liečia saugumą, korpusas gauna tiesiog iš vidaus reikalų ministerio.

Žirgeliai pakinkyti,
kiemely sustatyti.
Važiuosim! Kur važiuosim?
Londonan į Spaudos Balių!

PASAULYJE

— Vykdydamas „kultūrinio bendradarbiavimo“ programą, Inturistas atpigino britams keliones po Rusiją.

— Vakarų Berlyno jaunimo organizacijos suruošė demonstracijas protesto ženklan prieš pasireiškiantį antisemitizmą ir neonacizmą.

— Britų bankai vienas po kito skelbia didelius savo pelnus už 1959 metus.

— Sovietų mokslininkai skelbia, kad Sov. Sąjunga raketą su žmonėmis leisianti į mėnulį ne greičiau kaip po 10 metų.

— 9 britai iš Bournemouth eis pėsti į Blackpoolį (379 mylias), norėdami atkreipti gyventojų dėmesį į Pasaulinius Pabėgėlių Metus (Londone nuo Hyde Park Corner iki Marble Arch juos palydėsianti ilgomis kelionėmis pėsčiom pasireiškusi Dr. Barbara Moore).

— Londono požeminių traukinių stotyse ruošiamasi įtaisyti automatus, kuriuose bus pardavinėjamos knygos (kol kas tik informacinės).

— Transworld Airlines lėktuvas Boeing su 106 keleiviais iš New Yorko pasiekė Romą per 7 val. 48 min. (vienu tarpu jo greitis buvo 700 mylių per valandą).

— Ispanijoje žuvo per kautynes su policija 14 metų paieškomas anarchistas Francisko Sabater, pilietinio karo dalyvis.

— Traukinio nelaimėje Italijoje žuvo 15 žmonių (76 sužeisti).

Septynios DIENOS

KIAULĖS VIETA

Pagal senąją kiniečių tradiciją tarp naminių gyvulių kiaulei tekdavo šeštoji vieta, — arklys, jautis, avis, paukščiai, šunes ir kiaulės.

Pasisakydamas už Kinijos sukiaulinimą, Pekingo dienraštis „Liaudies laikraštis“, rašo, kad kiaulei daroma tuo didelė skriauda! Kiaulės dauginasi greitai (iš vienos per metus esą galima gauti 40-50 paršelių). Už vieną toną kiaulės mėsos galima nupirkti penkias tonas plieno, o svarbiausia — tai kiaulių mėšlas.

JAPONIJOS JAUNIMAS

Praeitais metais per pirmuosius 9 mėnesius Japonijoje buvo areštuota 110.000 jaunuolių už žmogžudystes, vagystes ir kitus nusikaltimus. Tai yra 12 proc. daugiau negu 1958 m. Tų nusikaltusiųjų tarpe 40 proc. sudaro 18-20 m. amžiaus jaunuoliai, 34 proc. 16-18 m. amžiaus ir 25 proc. 14-16 m. amžiaus.

18.000 jaunuolių buvo uždėta priežiūra, nes jie jaunesni kaip 13 metų amžiaus. Apie 600.000 jaunuolių gavo įspėjimus.

PANEIGIAMI GANDAI

Buvo pasklidę gandai, kad Lenkijos oro laivyno generalinio štabo viršininkas gen. Jan Frey-Bielecki esąs pabėgęs. Jugoslavija net oficialiai paneigė, kad joks Lenkijos karininkas nesąs atbėgęs ir neprašęs politinio prieglobsčio.

„Zolnierz Wolnosci“ skelbia, kad tasai generolas atostogaująs Zakopanėje.

2 MYLIŲ TIKSLUMU

Prez. Eisenhoweris paskelbė, kad po 14 sėkmingų bandymų raketa Atlas už 5000 mylių nuotolio gali pataikyti 2 mylių tikslumu į numatytąjį taikinį.

Tokio tikslumo yra pasiekę ir rusai, kaip pažymėjo prezidentas.

AFRIKOS SĄJUNGA

Ryšium su D. Britanijos min. pirm. Macmillan kelione po Afriką, Ghanos min. pirm. Nkrumah pareiškė, kad jo vadovau jamasis kraštas būtų linkęs atsisakyti suverenumo, jei būtų steigiama Afrikos kraštų sąjunga. Sąjunga turėtų būti ne ideologinė, bet federalinė.

ANTISEMITIZMO BANGA

Ypač Vokietiją, o taip pat ir kitus kraštus, įskaitant net Ameriką, pastaruoju metu palietė antisemitinių pasireiškimų banga. Buvo paišomos svastikos, šūkiai „Lauk žydus!“ sinagogų, net katalikų bažnyčių, žydų namų sienose, grasinama žydams.

Kad tokie dalykai nebesikartotų, ypač greitų ir griežtų priemonių buvo imtasi V. Berlyne (uždraustos kraštutinės dešinės jaunimo organizacijos, iš universitetų pašalinti agitatoriai, įvykdyta ir areštų).

SUTINKA KARTU TYRINĖTI

Kongresmanas Anfuso buvo parašęs prezidentui Eisenhoweriui ir Chruščiovui laiškus, keldamas mintį, kad Amerika ir Sov. Sąjunga abi drauge tyrinėtų erdvę.

Sovietų ambasada Amerikoje pareiškė, kad Chruščiovas tai minčiai pritariąs.

BANDYS STIPRINTI RYŠIUS

Maskva jau kuris laikas yra sustabdžiusi savo puolimus prieš Jugoslaviją, nors Kinija dar tebevadina jugoslavus „išdavikais“ — revizionistais.

Tuo atoslūgio metu į Maskvą važiuoja Jugoslavijos politbiuro narys ir profesinių sąjungų pirmininkas Vukmanovic-Tempo, kuris, greičiausia, pasimatysiąs ir su Chruščiovu.

PASITARIMAI KIPRO REIKALU

Į Londoną atvažiuoja Kipro salos graikų vadas arkiv. Makarios ir turkų vadas Kutchuk tartis dėl salos ateities.

Spėjama, kad arkiv. Makarios paprašys salą įjungti į Britų karaliją, kaip lygiateisį narį.

ŽUVO CAMUS

Automobilio nelaimėje žuvo prancūzų rašytojas, Nobelio premijos laureatas Albert Camus.

PRANCŪZIJOS GYVENTOJAI

Per 1959 m. Prancūzijoje padaugėjo 516.000 gyventojų.

Prancūzija dabar turi jų 45.356.000.

MIRĖ DR. F. ADLER

Sulaukęs 81 m. amžiaus, Šveicarijoje mirė Dr. Fr. Adler, kuris 1916 m. nušovė Austrijos ministerį pirmininką, protestuodamas prieš karą ir priespaudą. Nuteistas mirti, 1918 m. išėjo iš kalėjimo.

HARRY JASPER ARESTUOTAS

Londono policija areštavo Jasper bendrovių vadovą Harry Jasper ir Valstybinės Statybos Draugijos vadovą Herbert Murray už apgaulingas operacijas.

— 11 lenkų turistų paprašė Austrijos vyriausybę politinio prieglobsčio.

— D. Britanijos keliuose Kalėdų metu žuvo 147, sužeista 4.504.

— Pietų Australijoje dėl karščių mirė jau 13 čiabuvių.

AFRIKA SU VAKARAIS IR SU RYTAIS

Truputį daugiau kaip prieš metus didžiausiu populiarumu Afrikoje naudojosi Kenijos profesinių sąjungų pirmininkas Tom Mboya, net ir Ghanoje, kur tokio populiarumo siekia ministeris pirmininkas Kwame Nkrumah.

Dabar Ghanos spauda tą patį Mboya vadina jau amerikiečių įrankiu. Kas gi iš tiesų atsitiko, kad Afrikos populiarieji nebegali sutarti?

Atsakymas galėtų būti šiek tiek sudėtingesnis. Nesutarimas vyskta ne vien tik dėl ambicijų, bet ir dėl to, kas vadovaus Afrikai: demokratai ar kietarankiai, kuriems dažnai išvaduotoju vaidenasi bolševizmas.

Nkrumos valdomoje Ghanoje nepakenčiama jokia opozicija, ir net profesinės sąjungos yra valdinės. Nkrumah sutartinai su Guinėjos Sekon Toure norėtų Afrikoje sukurti savas profesines sąjungas, nepriklausomas nuo jokio internacionalo, bet yra didelio pagrindo įtarti, kad už to nepriklausomumo kyšoja bolševikų diriguojamos Pasaulinės Profesinių Sąjungų Federacijos ragučiai. O Kenijos organizatorius Mboya gavo šiek tiek dolerių profesinių sąjungų reikalams, ir jis yra Rytinės, Vidurio ir Pietų Afrikos profesinių sąjungų pirmininkas.

Praeitų metų vasarą tasai plyšys atsira do tarp demokratų ir kietarankių, kai Mboya užsimojo sušaukti visos Afrikos profesinių sąjungų kongresą. Ghana ilgai neatsiliepė į kvietimą, o paskui parašė, kad reikia pakeisti kongreso vietą. Kodėl, girdi, jis šaukiamas Nigerijos sostinėje Laos ,kai yra Ghanos sostinė Accra, į kurią turėtų krypti visos Afrikos akys! Mboya nesutiko. Kodėl, girdi, rinktis į Accrą, kai Ghana teturi tik 5 mil. gyventojų, o ne į Nigeriją, kuri turi 35 mil.!

Į Mboya šauktąjį kongresą suvažiavo atstovai iš 29 kraštų. Lygiai tuo pačiu metu Accroje sušaukė tokį pat kongresą Nkrumah, sukviesdamas atstovus iš kieta ranka valdomųjų kraštų. Į tą kitą kongresą, be Ghanos, suvažiavo dar Guinėjos, Maroko ir Jungt. Arabų Respublikos atstovai. Laos mieste posėdžiavęs kongresas nutarė su kurti visą Afriką apjungiančias profesines sąjungas ir tam organizavimo ir vadovavimo darbui išrinko Mboyą.

„Aš nieko neturiu prieš Nkrumą“, yra pareiškęs Mboya, bet jis nepakenčia to būdo, kuriuo Nkrumah tvarko savo krašto profesines sąjungas — jos Ghanoje yra įrankis valdžios rankose.

APIE KULTŪRINIUS SANTYKIUS SNIEČKUS ATSAKO CHRUŠČIOVO ŽODŽIAIS

Partijos CK plenume Sniečkus tarp ko kita pareiškė: „Buržuaziniai nacionalistai iš užsienio ilgą laiką daug triukšmavo apie kultūrinius ryšius su Tarybų Lietuva. Jie tikėjosi, kad po šių ryšių priedanga jiems pavyks ideologiškai veikti mūsų jaunimą ir kaikuriuos nepastovius, idėjiškai silpnus elementus. Mes jiems atsakome draugo N. Chruščiovo žodžiais: „Ideologijos klausimais mes tvirtai laikėmės ir laikysimės, kaip uola, marksizmo-leninizmo pagrindo... Čia apie kokias nors nuolaidas ir kokį nors prisitaikymą negali būti ir kalbos“. Mes už kultūrinius ryšius, bet su tais, kurie nori gero savo Tėvynei, kurie trokšta ją matyti klestinčią broliško je tarybinių tautų šeimoje“. (LNA)

(E) **Nauji tiltai per Neri.** Septynių metų plane esą numatyta pastatyti naujus tiltus Vilniuje per Neri, kurie jungsią Žvėryną su Vingio parku, rytinę miesto dalį su šiaurine. Troleibusų linijos bus nutiestos iki žemutinių Panerių, šiaurinės miesto dalies, aero uosto. Būsiąs restauruojamas ir Gedimino kalnas. Priešais Dailės muziejų būsiąs pastatytas paminklas bolševikų veikėjui Kapsukui Mickevičiui. Priemiesčiai būsią užstatyti naujais gyvenamais kvartalais.

BALUTIS IR LIETUVA

(80 METŲ SUKAKTIES PROGA)

J. Lūža

Laiminga yra tauta, kuri sugeba laiku atrinkti savo nusipelniusius sūnus ir juos tinkamai įvertinti. Juk iš tikrųjų tautų didybę ir svorį nulemia ne masių gausumas, o skaičius asmenybių, sugebančių pakilti virš vidutinio masių lygio ir savo asmens vertybėmis, tarsi ryškios žvaigždės, nušviesti kelią savajai tautai, o kartais ir visai žmonijai. Minia nemėgsta galvoti ir spręsti, jos nedomina originali kūryba, ir ji nenori imtis atsakomybės. Štai kodėl taip svarbu yra paskiroms tautoms turėti ryškių, logiškai galvojančių ir nepailstamai darbui atsidavusių asmenybių.

Kaip dažnai mes apverkiame ir tragiškai pasigendame tų, kurie jau yra iškeliavę į amžinybę, bet nematome ir neįvertiname, kol jie gyvena ir dirba. Tik dideli, skaudūs įvykiai priverčia mus apsidairyti, ir tada mes pamatome savo tautai nusipelniusius žmones tikroje dienos šviesoje. Mūsų tautos tragizmas padėjo išryškinti ne vieną už savo krašto ribų gyvenančią asmenybę. Iš dalies šito tragizmo išdavoje ir mes šiandien turime garbę bei malonumą minėti mūsų diplomatinio patriarcho Bronislavo Kazimiero Balučio 80-ties metų amžiaus ir 40-ties metų diplomatinio darbo jubiliejų. Laimingi esame, kad galime tatai padaryti jam pačiam dar vis tebetriūsiant mūsų tarpe.

Nenorėčiau šioje vietoje smulkiai kartoti mūsų mielo Ministerio Balučio gyvenimo datų, kurios jau daug kartų buvo minėtos spaudoje ir ankstyvesnių sukakčių progomis. Tos datos, labai svarbios enciklopedijoms ir istorikams, mums visada būna tik sausi, greit pamirštami skaitmenys. Labiau norėčiau šį kartą pristatyti p. Ministerį jo veiklos rėmuose, gyvą, visiems prieinamą, visur besireiškiantį, visiems savąja veikla imponuojantį. Mes žinome, kad, Mr. Harrisono žodžiais, Ministeris Balutis yra vienodai populiarus tiek Westendo aukštuomenės tarpe, tiek ir Eastendo paprastuose savųjų tautiečių subuvimuose. Tokią populiarią, bet ne tuščią, veiklią, bet ne pretenzingą, patriotišką, bet ne šovinistišką asmenybę ir norėčiau apibūdinti.

* * *

Nelengva man būtų tiksliai apibūdinti Ministerio Balučio asmenį ir nusakyti jo būdingus bruožus. Tačiau, ilgiau stebėdamas jo veiklą, esu susidaręs vaizdą, kad tai yra nepaprastai darbšti, giliai patriotiška, politiškai tolerantiška, religiškai aktyvi ir asmeniškame gyvenime labai jautri asmenybė. Žodžiu, jame yra susikoncentravę tie gerieji lietuviško būdo bruožai, kuriuos ne kartą yra iškėlę svetimieji, pabandę su lietuviais labiau suartėti ir jų gyvenimo būdą pažinti.

Gerb. Jubiliato ilgų metų veikla yra labai šakota ir reikšminga. Jis iki šiol reiškėsi įvairiose srityse ir visur paliko ne taip greitai laiko smėlio užpustomus pėdsakus. Būdinga, kad visos tos šakotosios veiklos vienintelis motyvas ir akstinas buvo ir pasiliko mūsų tėvynė Lietuva.

Diplomatinė veikla

Likimo taip jau buvo lemta, kad jaunasis Dzūkijos sūnus, išbandęs mokytojo, kario, matininko, kartografo ir redaktoriaus darbus, pasinėrė į neturinčią savo galimybėms ribų diplomatinę veiklą, kurioje jis galėjo geriausiai jam Dievo duotuosius talentus išnaudoti. Praktiškai jis šį darbą pradėjo 1919 metais, kai Lietuvių Tautinės Tarybos Amerikoje išrinktas atvyko į garsiąją Taikos Konferenciją Paryžiuje. Šioje Konferencijoje buvo aistringai kovojama už jaunųjų tautų egzistenciją, ir p. Balutis jau tada pasirodė kaip sumanus ir tolerantiškas delegatas, turįs šviesių vilčių į ateities diplomatinę karjerą. Taigi šią vasarą sukako jau 40 metų, kai Ministeris Balutis užėmė Lietuvai atstovavimo bei jos gynimo postą diplomatijos lauke ir tame poste tebestovi iki šiai dienai. Ne vienas pasaulinio masto valstybės vyras galėtų jam tokios garbės bei patyrimo pavydėti. Tur būt, tikrai neapsirinksiu teigdamas, kad lietuvių tarpe mes antro tokio veterano tikrai neturime. Gerb. Ministeris, mano nuomone, šiandien jau yra perauges eilinio diplomato pavadinimą, ir jam labai užpelnytai tinka Valstybės Vyro vardas. Vyro, kuris kitokiomis mūsų tautos ir valstybės sąlygomis būtų pagerbiamas ne saujelės lietuvių šitoje kuklioje vietoje, bet jo Jubiliejų mnėtų visa tauta kartu su jo ir Lietuvos draugais bei svetimųjų valstybių atstovais. Jis būtų apdovanojamas ne vien tik gerais žodžiais, bet taip pat nusipelnymo ženklais bei valstybės tvirta parama senatvėje. Nors, gal būt, jis pats ir anomis aplinkybėmis liktų toks pat kuklus, koks jis yra šiandien.

Lietuvių Enciklopedijos II tome yra surašyta ilga p. Balučio diplomatinių darbų grandinė, pradedant nuo minėtosios Taikos Konferencijos, baigiant šių dienų veikla. Kartoti ir išvardinti visus juos užimtų nemažai laiko. Pažymėtina gal tik tai, kad p. Balutis buvo vienas pirmųjų Lietuvos Užsienio Politikos kalvių, nuo kurių sugebėjimo anais laikais labai daug priklausė ir pačios Lietuvos nepriklausomybės likimas. Atėjęs į Užsn. Rekalų Ministeriją 1920 metais, jis rado tiktai tos Ministerijos užuomazgą su 6 tarnautojais. Pradėjęs darbą ypač svarbiems reikalams valdininku, jis greitai perėmė politikos departamentą, kuris praktiškai tuo metu ir sudarė Užsn. Reik. Ministerijos branduolį. Tas departamentas planavo, kūrė ir realizavo visą Lietuvos užsienio politiką. Seimų laikais ministeriams dažnai besikeičiant, politikos departamento direktoriui dažnai teko nešti ant savo pečių nevieną lemtingą Lietuvos bylą ir atstovavimą jai. Koks tai nežmoniškai sunkus ir atsakingas darbas buvo išvesti į pasaulinę areną naujai besikuriančią valstybę, kuri neturėjo nei šimtmetinių tradicijų, nei galingųjų pripažinimo bei paramos. Šiek tiek medžiagos apie ano meto veiklą pateikia V. Širvydas J. Bačiūno išleistoje knygutėje, pavadintoje „Balutis" ir išleistoje 1951 metais Amerikoj. Tačiau jos toli gražu neužtenka nei p. Balučio veiklai, nei ano meto sąlygoms pilnai pavaizduoti. O turint galvoj, kad gerb. Jubiliato diplomatinė veikla yra neatskiriamai susijusi su Neprikl. Lietuvos kūrimosi pradžia ir kad jinai yra perpinta daugybe kartais kruvinai skaudžių, kartais tragikomiškų pergyvenimų, būtų beveik neįkainojamas nuostolis, jei mūsų mielas Ministeris savo atliktų darbų neužfiksuotų ir vieną dieną nusineštų juos į kapą, nepalikdamas nieko ateities kartoms. (Šią mintį pripuolamai kelia ir jo bičiulis p. Bachunas „E. Lietuvy"). Didžiulę spragą, kurią po savo mirties paliko Smetona, Šleževičius, Voldemaras, Tubelis ir kiti ano meto Lietuvos kūrėjai bei darbuotojai, dar galėtų užpildyti p. Balutis.

Nežinau, ką p. Ministeris šioje srityje yra suplanavęs, tačiau šio minėjimo proga norėčiau jį prašyti, drąsinti ir priminti, kad jaunesnioji karta ir istorikai laukia jo nepamainomų prisiminimų ir kad visada jam už tai pasiliks dėkingi. Esu tikras, kad Nidos Klubas ne tik nuoširdžiai džiaugtųsi, bet taip pat būtų labai laimingas, galėdamas išleisti mūsų labiausiai patyrusio valstybės vyro prisiminimus.

Gal iš visų Ministerio Balučio atliktų darbų reiktų išskirti Suvalkų sutarties pasirašymą. Prof. M. Biržiška apie p. Balučio vaidmenį tose lietuvių-lenkų derybose taip rašo: „Mažutės Lietuvos atstovas Balutis taip reikalus pravedė, kad nustebino Vakarų Europos stebėtojus, o tariamai „Europą nuo puslaukinės Maskvos išgelbėjusios" Lenkijos diplomatams amžiams už korė ant kaklo tokį sunkų girnų akmenį, kad jis visados slėgs". Mes visi gerai žinome šią sutartį ir jos sulaužytojus ir esam dėkingi anuomet gal dar ne tokiam žinomam diplomatijos meistrui p. Balučiui už jo atliktą didelį darbą. Kas šiandien galėtų geriau nušviesti ano meto tragiškas sąlygas, kas galėtų sutarties laužytojams atviriau į akis pasakyti tiesos žodį, jei ne tų derybų lietuvių delegaciojs pirmininkas p. Balutis. Jisai, aktyviai vedęs kovą už abu mums gyvybiškai svarbius miestus — Vilnių ir Klaipėdą ir tą kovą diplomatiniame lauke laimėjęs, yra vienas šviesiausių Nepriklausomos Lietuvos atsikūrimo liudininkų. Nėra abejonės, kad jo vardas bus minimas ir dabartinėje kovoje už pavergtos tėvynės išlaisvinimą.

Klaipėdos byla ir sukilimas iki šiol beveik nėra susilaukę išsamios studijos. Ano meto svarbūs ir lemtingai įvykiai ir jų priežastys dėl tam tikrų aplinkybių nebuvo labai plačiai nagrinėjami bei aiškinami. Mes žinojome, kad Klaipėdos Kraštas nuo amžių buvo lietuviškas, kad uostas mums buvo mirtinai reikalingaas ir kad jokia auka nebuvo per didelė šitam kraštui prie Lietuvos prisijungti. Dažnai kitaip į šį reikalą žiūrėjo svetimieji, ypač tie, kurie buvo mūsų nedraugų įtakoje. Štai toks, sakytume, nešališkas anglų politikas ir rašytojas Bernard Newmann vienoje savo knygoje teigia, kad iš lietuvių pusės Klaipėdos prisijungimas buvęs toks pat neteisingas aktas, kaip lenkų Suvalkų sutarties sulaužymas. Mes gi žinome, kad Klaipėdos prisijungimas buvo tarptautinių institucijų įteisintas ir p. Balutis buvo vienas iš tų, kurie sėkmingai vedė ir užbagė derybas su Ambasadorių Konferencijos nariu Mr. Norman Davis dėl Klaipėdos reikalų sutvarkymo. Kaip būtų džiugu, kad jis savo lengva plunksna šiandien įneštų žymiai daugiau šviesos ir į šitą lietuviams visada aktualų klausimą. Mums reikia mokytis iš praeities, nes niekas nežino, kad istorija nepasikartos.

Lietuvos valstybės atstovavimas užsieniuose taip pat leistų gal daug ką pasakyti. Išvaręs gilų diplomatinės ir kultūrinės veiklos barą jam gerai pažįstamoj Amerikoj, į kurią 1928 m. buvo paskirtas Nepaprastu Pasiuntiniu ir Įgaliotu Ministeriu, nuo 1934 metų perkeliamas į Londoną. Vašingtonas ir Londonas buvo du svarbiausieji Lietuvos diplomatiniai postai, ir todėl visai natūralu, kad per juos turėjo pereiti naujai iškilusi diplomatijos žvaigždė — p. Balutis. Londone jis praleido gana ilgą savo gyvenimo tarpą. Čia jis pergyveno ne tik šviesiausią Lietuvos suklestėjimą, bet taip pat ir tragišką jos likimą. Čia pagaliau jis tebegyvena, tebedirba ir tebekovoja iki šiai dienai. Gerb. Jubiliato didelis kuklumas neleidžia mums patirti smulkmenų apie jo didelius vargus ir rūpesčius, kuriuos teko pakelti karo metu, kai priešų buvo okupuotas mūsų kraštas ir per jėgą likviduojami paskutiniai laisvosios Lietuvos žiburiai — Pasiuntinybės. Kun. K. A. Matulaitis minėtoje J. Bačiūno išleistoje knygutėje rašo: „...vargiai yra žinoma, kiek Balutis turėjo nemigo naktų, rūpesčio bei vargo išlaikyti Lietuvos reikalų gynėją Londone, Lietuvos Pasiuntinybę, kai Sovietai okupavo mūsų tėvynę. Čia reikia veikti, rašyti, palaikyti ryšius su reikalingais anglų vyriausybės pareigūnais, o Lietuvos Ministers lėšų neturi, algų negauna. Balutis susispaudė, technikinį personalą atleido ir visus Pasiuntinybės darbus dviese su Patarėju V. Balicku atlikinėjo. Jis buvo ministeris, generalinis sekretorius, konsulas, raštininkas ir sargas".

(Bus daugiau)

VAKARAI DAROSI NENUOLANKŪS RUSIJAI

DIDIEJI NESUTARIA

(1918-1920 METŲ ISTORINIS LAIKOTARPIS)

Rašo Vyt. Širvydas, Norton, Vermont, USA.

III. Kai Vakarai su vietiniais — rusai neatsilaiko

Lloyd George spėjimas, kad kiekviena Rusijoj įsigalėjusioji valdžia sieks susigrąžinti turėtuosius Pabaltijo kraštus, buvo teisingas. Vos tik Vokietija pralaimėjo karą, bolševikai, nors dar nebuvo su savo vidaus priešais apsidirbę, pradėjo lįsti į Pabaltijį su „darbininkiškomis" valdžiomis. Į Taliną atplaukę anglų karo laivai gruodžio 12 d. (1918) išgelbėjo bolševikų puolamąją estų vyriausybę. Rygoje gruodžio 26 d. išdygo sovietų valdžia, o gruodžio 30 d. bolševikai užėmė Švenčionis. Iš Senno veikalo patiriame, kad Lietuvai (ir Gudijai) „darbininkišką" valdžią Kapsukas ir Angarietis suorganizavo gruodžio 8 d. Vilniuje gruodžio 12 d. susirinko 220 atstovų „sovietas", Lietuvos soc. dem. partijos steigėjui Dr. A. Domaševičiui pirmininkaujant (96 atstovai buvo komunistai), ir paskelbė, kad visa valdžia priklausanti jam. Komunistams tačiau pavyko šio sovieto pirmininku išrinkti P. Eidukevičių, kuris 1909-10 metais dirbo Amerikos lietuvių socialistų sąjungoje A. Baranausko slapyvarde. Šitą sovietą išvaikė lenkai po to, kai, Voldemaro kabinetą nušalinę, Šleževičius ir draugai suorganizavo kitą ir išsikėlė su paskutiniais pasitraukiančiais vokiečiais į Kauną. Sausio 5 d. į Vilnių įžengė Kapsukas ir rusų Raudonoji armija.

Priešpaveikti, Alijantai įsakė vokiečiam besirbaujančius bolševikus sulaikyti ir tik po to palikti Pabaltijo kraštus. Pairę vokiečiai nei norėjo nei galėjo tai padaryti. Todėl gruodžio 1 d. anglai į Liepoją prisiuntė 20 savo karo laivų. Jų daliniai, kaip sakėme, gruodžio 12 d. Taline išgelbėjo estų vyriausybę, o gruodžio 18 d. Rygoje padėjo palaikyti tvarką. Bolševikų minos Baltijos jūroje nuskandino vieną anglų skraiduolį ir kelis minų žvejotojus. Susirėmimo metu gruodžio 26 d. anglai paėmė du rusų naikintuvus ir suvarė bolševikų laivyną į Kronštatą. Andersonas sako: „Anglų laivyno vadai ir civiliai atstovai turėjo keletą pasitarimų su Estijos, Latvijos ir Lietuvos atstovais ir pranešė ginsią Pabaltijo kraštus prieš bolševikus, bent tiek, kiek laivyno patrankos sieks". Tokiu būdu anglas diplomatas Herbert A. Grant Watsonas savo atsiminimuose „An Account of a Mission to the Baltic States in the Year 1919" (išėjo Londone, 1958 m.) giriasi, kad iš visų Vakarų Anglija buvusi pirmoji praktiškai susirūpinusi Pabaltijo kraštų kova už laisvę ir suprato, kad tos tautos tiek pribrendusios, jog sugeba savo politinę ateitį spręsti.

Šito supratimo anglai tačiau pasiekė po daugelio svyravimų. Iš prof. Andersono straipsnio paaiški, kad karo laivus Estijai padėti anglai nusprendę siųsti lapkričio 20 d. (1918), bet atsisakyta siųsti sausumos dalinių. Našta užkrauta vokiečiams: anglų atstovas Bosanquet įsakė vokiečių komisarui Pabaltijy Augustui Winnigui (gruodžio 23 d.) panaudoti visas turimąsias vokiečių pajėgas apginti Pabaltijo kraštams nuo bolševikų puolimų. Bet Lloyd George buvo linkęs manyti, kad „darbininkiškos valdžios" bene pačių vietinių gyventojų sukurtos, ne iš svetur užkariamos. Anglijos ministrų kabinetas gruodžio 31 d. turėjo pilnumos posėdį, ir maršalas Wilsonas su laivyno admirolu Freemantle paprašė nustatyti aiškią politinę liniją Rusijai ir Pabaltijui. Lloyd George atsisakė pritarti įsikišimui į Rusijos suirutę didelėmis pajėgomis ir net paliepė atšaukti karo laivus iš Baltijos jūros, nors kariai stipriai pasipriešino, sakydami tai paskatins bolševikus pulti ir, gal būt, dėl to sugrius Pabaltijo valstybių vyriausybės. Niekam nieko nepasakę, anglų karo laivai paliko Rygą sausio 3 d. (1919).

Anglų pasitraukimu pasinaudojo vokiečių generolas von der Goltz. Jis suorganizavo savo kariuomenę ir įsistiprino Latvijoj. Jis svajojo Pabaltijo kraštus padaryti vokiška valstybėle, kurios atrama „baltieji" rusai išvytų bolševikus iš Rusijos, sudarytų konstitucinę santvarką, kuri vėliau padėtų kaizeriui grįžti į Vokietijos sostą, arba bent išreikalautų geresnes taikos są-

(Nukelta į 3 psl.)

DAR DU ŽYMŪS SUKAKTUVININKAI

Žinomam dailininkui Adomui Varnui, gyvenančiam JAV-se, suėjo 80 metų amžiaus. Tai vienas mėgiamiausių lietuvių tautos dailininkų. Tautiečiai šiapus ir anapus geležinės uždangos linki žymiam lietuvių kūrėjui ilgiausių metų!

75 metus sulaukė žinomas teisininkas prof. V. Stanka-Stankevičius, kuris taip pat gyvena JAV-se. Išbuvęs visą amžių teisės sargyboje, tegul sulaukia dar dienos, kada Lietuvoje atgys teisė ir teisingumas.

Europos lietuviškoji periodika

TĖVŲ ŽEMĖ, LAS Anglijos Vietininkijos leidinys, 1959 m. Nr. 8. Šiame numeryje: Garsiosios Dainavos sūnus (apie B.K. Balutį), O. Kairiūkštienės nekrologas, Klaipėdos krašto atvadavimas, Ką davė Anglijai jos karalienės, Kaip moterys išgelbėjo Ciurichą, Trečiasis pasaulinis karas Montrealyje, eilėraščiai, kronika.

J. PAUKŠTELIS

Pabudimas

Susižinojusios, kad serga, aplankyti atėjo kaimynės — trobelninkės Garbštienė su Vilkiene. Pirmoji pasižiūrėjo nusimanančiai, pakraipė galvą.

— Daktaro, tik daktaro! Ar nematot — kaip stabo ištiktas?

— Žinoma, daktaro — ko gi daugiau?— pritarė Vilkienė.

— Oi, Dieve mano! — suaimanavo senelė. — Bet ko šauktis, ko prašytis, kad mes nebegalime?!

— Tylėk! — sudraudė vyras.

— Valensiuk, šit moterys sako — gal daktaro?

Senis vėl:

— Tylėk!

Sūnus:

— Nereikia!

Lankytojos suslinko į pirkelę.

— Reikia — kaip nereikia? — šnabždėjo Garbštienė. — Negi žinai, kas gali atsitikti. Ar neatsimenate, kaip anaure Indrulio sūnus? Taip pat — atsigulė, išblyškęs, nosis visai nusmailėjusi. Tėvai dar šiaip ir taip — gal daktaro? O kai parvežė tik po savaitės, tai šis ir numojo ranka. Kur, sako, anksčiau buvote — plaučiai visai užsidegę, liepsnoja apimti. Tėvas, nuvežęs daktarą, parvežė kunigą — po dviejų dienų vaikas ir atidavė Dievui dūšią.

— O gi Titonių Pliūros samdininkas anąmet, — pertraukė Vilkienė. — Šitoks vyras — kaip ąžuolas. Parėjo vienądien, pilvą susiėmęs, šaukdamas: gelbėkit, nebeištūrėsiu! Moterys ir žolelių suvirino, ir ...bet vyras pradėjo mėlynuoti, mėlynuoti, staiga kabokš aukštielninkas, krisdamas su galva krosnies kampą numušė — ir nebėr vyro...

Senelė visai nusigando, pakinkliai ėmė drebėti — vėl nubėgo į priemenę.

— Valensiuk, gal eiti pas Morkuvienę arklio daktarui?

— Nereikia!

Senis iš pirkelės taip pat:

— Žinoma — nereikia! Kai reiks, jis pasakys.

Vakare bundžiaus aplankyti atėjo Juzis. Nelinksmas, žandą kiek perkreipęs, lyg dantį geliant, pritūpė ant lovos krašto ir išsėdėjo iki visai sutemo. Nė vieno žodžio Juzis nepratarė, tik šnypštė sėdėdamas, žiūrėjo į ligonį, kuris į jį nežiūrėjo. Juziui rodėsi, kad kalbėti nesvarbu. Svarbu, kad esi... Kai mažas jis gulėjo su perlaužta koja, pas jį ateidavo Zenkienės Kaziukas. Anas taip pat nieko nekalbėdavo, bet Juziui būdavo labai gera.

Dvi dienas Valentas taip išgulėjo beveik nepakrutėdamas. Jei kitam taip — gal būtų ieškojęs kur nusigerti, gal nusigėręs būtų, Morkaus ar kieno kito, kuris dabar jį širdino, langus basliu išmaišęs ar kitą šunybę padaręs, gal būtų susimušęs su kuo, bet jis gulėjo aukštielninkas, akis vis į tą patį tašką įbedęs — veide — nesuprasi ko daugiau — ar pagiežos, ar širdgėlos. Tarpais tik sumykė, lyg kas jam ten kur piaute piautų, tarpais dantimis sugriežė, o tarpais priduseęs košė sau: ponai!.. Buržujai!.. Kvailas!..

Senelė išgirdusi tuoj bėgo į priemenėlę.

— Ar ko reikia, Valensiuk?

Tylėjo ir atrodė dar labiau pažaliavęs.

Užmigti visai negalėjo. Vos užsimerkė — jau jau, rodos, leisis į miegą — jau ir visas sunkumas pamažu, rodos, kažkur nyksta, kaip staiga kryptelėja, lyg kieno iš apačios stuktelėtas, akys ir vėl atdaros. Taip nuolat. Užmigo vos trečiąją naktį. Bet kai užmigo — pabudo tik gerai po pusryčių. Sapnuoja — rodos — kažkas rėkauja, barasi. Atsibunda — vištа pašalėje kudakuoja. O bartis tai tikrai barasi. Motina barasi:

— Ar nenutilsi tu, biaurybe. Dar vaiką pažadinsi — taip skaniai miega. O ji girsis čia su savo kiaušiniu! Niekas nematęs čia to tavo kiaušinio! Štiššš — sakau tu!

Ji, matyt, užsimojo, kad vištа, dar labiau kudakšnodama, nuplumpsėjo kažkur į daržą.

Valentas pravėrė akis ir mato (per tas dienas nieko nematė) — pro skliautų plyšį įlindęs saulės spindulys... juodoj — prismilkusioj pašelmenėj švysčioja blezdinga, ant plikų grėbstų čirškauja žvirbliai... kažkur toli gegutė kukuoja. Ir jaučia, kad jam lyg šilčiau krūtinėj, kad ji... lyg nebe tokia tuščia. Greitai šoko iš lovos, nusirąžė ir šovė į kiemą. Skaistumas saulės, tolumų skaidrumas —rodos, dar niekad taip nebuvo! Žaliuoja, žydi!.. Ir jaučia jis lyg kažkokią pergalę, laimėjimą. Buvo beeinąs prie rugių, kurie čia pat už tvoros vilnija, bet staiga ir vėl į priemenėlę. Čia greit ištraukė iš apatinės švarko kišenės kelis popierėlius — jos laiškelius, sudraskė į smulkius gabaliukus ir, vėl išėjęs, paleido juos virš rugių: sudiev! — Vėjo nešiojami gabaliukai išsisklaidė it balti drugeliai. Pasižiūrėjo į juos: taip! — Nuo rugių sklido tirštas želmenų kvapas. Slinko pagal juos: jei taip, tai taip! Bet jautė, kad skaudulys krūtinėj dar nenumitęs — kad jis tik prigesytas. Rodos, patiestum jį bent kiek — ir vėl pradėtų gelti ir... smaugtų tau širdį ... Tik jis nebepasiduos! Ne-e!

Sunėrė rankas ant viršugalvio — nuo miško pūkšnoja minkštas vakaris. O skaidrumas oro! Po kojų geltoname pienių aukse dūzgia bitelės. Stovi — tarytum kokią didelę sunkią kelionę per tas dienas būtų atlikęs. Traukia šnervėmis oro grynybę: o-o!.. Tuo tarpu jis nemato, kad iš priemenėlės, pro durų plyšį, žiūri jo senukai ir švagžda tarp savęs.

— Pagijo. Dėkui Dievui! O rodėsi, kad nebepagis!

— Ką čia nepagis. Ar maža kam pasitaiko susirgti?

Jis ir manęs, kad pagis. Tik moterys visad baimės pilnos! — Ir, prasišiepęs iškempusiu veidu, sujudo kimštis pypkės. Nors rankos truputį ir drebėjo.

Atėjęs į trobelę, Valentas įsipylė vandens praustis. Senukai dar labiau nušvito. Bet nežiūrėjo į sūnų — lyg nieko nebuvę. Ir nesikalbėjo garsiai. Jiems rodėsi — sukalbės — ir gražus sapnas gali dingti — Valensiuką vėl pamatys lovoj. Senelė prasižiojusi, lyg pasigėrusi nuo laimės. Senukas smarkiai susičiaupęs — vyrui nepritinka per daug rodyti savo džiaugsmą.

— Gal, mama, ką nors valgyti? —staiga sako sūnus.

Senelė net savo ausim nebenori tikėti.

— Duosiu, vaikeli, duosiu! Kaip būsiu nedavusi? — sujudo, sukrutė.

O senukas, nebeišlaikydamas „vyriškumo", nėrė pro duris. Pypkelė dantyse kratosi. Atsistojo už trobelės kertės — ir nubraukė ašaras rankovės kraštu: e-e, tos moterys, sakau! — Paskui nusišnypštė garsiai, nusispiovė.

Išvirė sūnui kiaušinį, tą patį, kurį gegužėtoji šįryt padėjo, atnešė sviesto „kruopelę": stiprinkis!

Atsisėdo — kanda, kramto, bet žandai vis tiek dar tartum nesavi; kiaušinis, sviestas, duona — lyg be kvapo, veliasi burnoje. Kanda greitai, dideliais kąsniais, kad atrodytų, jog nori valgyti — jog jam jau nieko... Spiauti į viską — jau seniai nutaręs visokių ponų ar gaspadorių botagui nepasiduoti! Bet ir vėl junta, kad skaudulys kažkur ten krūtinėj tebetūno, kad... reikia stengtis jo nepaliesti.

(Bus daugiau)

PASAKOJA APIE VYSKUPUS IR KUNIGUS

ANGLIŠKA KNYGA, PASAKOJANTI IR APIE LIETUVIUS, KENČIANČIUS RUSI JOS KALĖJIMUOSE

Neperseniausiai pasirodė atsiminimų knyga, parašyta britų kareivio, patekusio į vokiečių nelaisvę, o vėliau į rusų rankas. Tos knygos vardas: „Private Kelly".

Frank Kelly aprašo savo pokarinius per gyvenimus Vokietijos rusų zonoje, pakliuvimą rusams į rankas, savo apkaltinimą šnipinėjimu. Jis buvo nubaustas 8 metams kalėjimo. Perėjęs eilę kalėjimų, jis pagaliau buvo nugabentas į Vladimir kalėjimą netoli Maskvos ir ten išbuvo arti šešių metų. 1953 m. lapkričio 16 d. paleidžiamas ir perduodamas britams.

Šiame savo „kryžiaus kelių" aprašyme jis nieko nauja nepateikia. Mes jau gerai žinome rusų metodus ir priemones, įtarinėjimus, tardymus, kalėjimus. Tačiau toje knygoje jis dažnai mini ir buvusius savo nelaisvės bendrus lietuvius kalinius. Be eilės mažiau žinomų lietuvių kalinių, jis mini ir keletą žymių Lietuvos veikėjų, suteikdamas apie juos gan tikslių asmeninių žinių, o kai kuriais atvejais pateikdamas net tikslias datas ir aplinkybes, susijusias su jų mirtimis.

Čia pateikiu porą trumpų ištraukų iš knygos apie jau mirusius mums brangius tautos kankinius:

1) „...Buvo du imtiniai, su kuriais draugavau iki pat galo, arba beveik iki pat galo. Vienas jų lietuvis kunigas Tėvas Yanalitus. Jis buvo septyniasdešimt aštuonerių metų ir lyg koksai paveikslas iš senos Biblijos. Kaip koks Dievas, norėčiau pasakyti. Antrasis buvo vyskupas Matulionis, Teofilius Matulionis iš Kaišiadorių. Jie sėdėjo aštuonerių metų bausmę ir po keletą metų jau buvo išsėdėję Vladimire. Nebuvo panašu, kad jie ko nors sulauktų. Abu jie buvo ramūs, kantrūs, labai malonūs ir abudu nuostabūs žmonės. Ramaus vidaus žmonės, kurie tuo veikdavo..." (177 psl.).

2) „...Tarp šių vienas buvo Mečislovas Reinys. Tai buvo per septyniasdešimt metų amžiaus žmogus labai retais plaukais ir labai reta barzdele. Veidas jo atrodė lyg išskaptuotas iš marmuro. Jis nešiojo akinius, ir visi vadindavo jį „Vladiker" arba Ekscelencija. Jis buvo Vilniaus vyskupas pagelbininkas. Buvo jau iškentėjęs daug kalėjimo..." (192 psl.).

3) „...Arkivyskupas savo kameroje turėjo draugą, ir tai buvo Tėvas Mironas. Tasai Tėvas Mironas buvo žymus žmogus. Jis buvo kunigas, bet 1938 m. jisai buvo taip pat ir Lietuvos Ministeris Pirmininkas. Keista, kiek daug žmonių buvo iš Lietuvos, o tai buvo vieta, apie kurią niekad nebuvau girdėjęs. Daugumas lietuvių nekentė rusų"... (193 psl.).

Toliau jis nuodugniai aprašo ilgametį savo bendravimą su šiais asmenimis ir buvusio Min. Pirmininko Mirono mirtį, kuris paskutinį atodūsį atidavė autoriaus rankose 1953 m. Naujųjų Metų dieną. Be to, mini, kad jau vėliau jam tekę sužinoti, jog vyskupas Teofilius Matulionis taip pat yra miręs.

Knyga parašyta paprasta forma, įdomi, lengvai skaitoma, o, svarbiausia, turi svarbių mums, lietuviams, žinių apie kai kuriuos brangius asmenis.

Klajūnas

VĖLOKA PAMOKA

Naktį į gruodžio 8 dieną Lietuvoje smarkiai čiupo šaltis. Vilniuje gruodžio 8 d. rytą buvo - 21° C, Kaune — 19° C. Kitą rytą (kai šaltis atslūgo maždaug iki 14 laipsnių) žemės ūkio ministerija šokosi per radiją mokyti bitininkus, kaip reikia aptaisyti žiemai avilius, kad bitės neiššaltų...

(LNA)

Sniečkus klastingai cituoja Railą

Kaip paprastai, taip ir pastarajame partijos CK posėdyje Sniečkus neiškentė nepalietęs „buržuazinio nacionalizmo" temos.

„Marksizmas-leninizmas moko", sako jis, „kad nacionalistinės atgyvenos yra visų gajausios iš visų kapitalizmo atgyvenų. Be to, jas visaip stengiasi palaikyti ir kurstyti lietuviškųjų buržuazinių nacionalistų atplaišos.

Tiesa, šiandien jie priversti atsižvelgti į lietuvių tautos pasiekimus socializmo statyboje, priversti pripažinti, kad Lietuvoje įsigali marksistinė -leninistinė ideologija. Štai, pavyzdžiui, vienas iš pabėgusių lietuvių tautos priešų, Raila, iškėlė klausimą: „Ar yra šiandien sąlygos ir aplinkybės, kurios komunistą lietuvį ar bet kurį kitą tautietį... skatintų nusisukti nuo komunizmo, liautis tikėti jo tiesomis ir būsimos pergalės ateitimi, ar stačiai suabejoti šios naujosios sistemos laimėjimo neišvengiamumu?" Atsakydamas į šį savo paties iškeltą klausimą, Raila priverstas pripažinti: „Ne jausmiškai, o blaiviai ir šaltai žvelgdami į laiko tėkmę ir aplinkos tikrovę, berods turėtume atsakyti, kad tokių sąlygų kaip tik stinga, o yra greičiau priešingai".

Tuo Sniečkus, matyt, nori pasakyti, kad „atplaišos" pripažįsta komunizmo idėjos laimėjimą Lietuvoje. Bet ir Lietuvoj, kas skaitys tą Sniečkaus apkarpytą citatą, bus sužinoję, jog Raila ir „kitos atplaišos užsieniuose" nėra akli ir supranta bei mato, kad dabar Lietuvoje nėra sąlygų prieškomunistiniam nusiteikimui, o yra tik jėga sukurtos sąlygos rodyti komunizmui bent menamą palankumą... Taigi laimi tuo tarpu tik sąlygos (tankais apsistačiusios!), o ne idėja.

(LNA)

Ten, kur Nemunas banguoja

Tarybinės spaudos ištraukos, kurios aiškios ir be aiškinimų.

Oi nelaimė, ką aš matau —
Širdį ver kaip yla:
Numylėtoj mano vietoj
Gyvena barzdyla.

A. Vienažindys

BITINAS IEŠKO, KUR GILIAU

Pradžioje, kaip sako pageltę kadrų lapo įrašai, Kazys Bitinas nardė grietinės ir pieno upėje, atseit, vadovavo Rokiškio sviesto gamybos įmonei. Plaukė plaukė, kol spaudoje pasirodė feljetonas, dėl kurio Bitinas atsidūrė sausumoj. Bitino teisėjai, griežtai suraukę antakius, pyko, smerkė ir pasodino jį į kuro kontoros direktoriaus kėdę. Jei vandeny viskas šlampa, sausumoj džiūsta. Bitinui bedirektoriaujant ėmė „džiūti" durpės, malkos.

Sekantis feljetonas rajono laikraštyje privertė susimąstyti ir Bitiną, ir jo griežtus teisėjus. Kur dėti tokią žuvelę? Bet šis ėmė muštis į krūtinę ir pasidarė „patriotu" — prisiplakė prie trisdešimttūkstantininkų. Čia, galvojo Bitinas, vis mažiau į akis kliūsiu. Tikrieji patriotai ėjo ten, kur sunkiau, o Bitinas vadovavosi vis ta pat patarle: „Žuvis ieško, kur giliau, o žmogus — kur geriau".

Poros metų visiškai užteko, kad šiaip jau vidutiniškas kolūkis „Tikruoju keliu" būtų K. Bitino suriestas į ožio ragą. Kolūkiečiai K. Bitino daugiau neberinko.

Vėl susimąstė teisėjai. Tačiau Bitinas pajuto, kad čia jam lengviau negu kitur vandenį drumsti. Jis kaltai nunėrė akis ir liūdnu balsu pratarė:

— Bauskite, kaip norite, bet leiskite į kolūkį. Labai jau prie širdies man žemės ūkis.

Jo balsas buvo išgirstas, ir netrukus Bitinas vėl išniro Salomėjos Nėries vardo kolūkyje. Ir per porą metelių suvarė kolūkį jei ne į ožio ragą, tai į pusbonkio gurklį.

Šį kartą susirinko jau nauji teisėjai — nauja rajono valdžia. Keturių ar penkių feljetonų herojus dabar pasijuto, kaip lydeka karštoje keptuvėje: raitėsi, graudino teisėjus ašaromis, žadėjo nebegerti, nebesukčiauti, pasitaisyti. O jį vis kepino, vis kurstė ugnį po keptuve. Pagaliau pasiūlė:

— Pasodinti jį į Rokiškio naftos bazės direktoriaus kėdę!

Ir, anot pasakos, vėl įmetė lydeką vandenin...

Naftos bazė dar tik kūrėsi, ir Bitinas pradėjo komplektuoti kadrus.

Liepos 7 d. buvo priimtas į darbą vyr. kūrikas A. Macijauskas.

— Savo pareigas pradėsi eiti nuo rugsėjo 1 d., — pareiškė jam Bitinas.

Elektromonteriui A. Kriukeliui, priimtam į darbą rugsėjo 1 d., buvo įsakyta pradėti dirbti to pat mėnesio 13 d. Po keliolika dienų dar ilsėjosi direktoriaus įsakymu priimti į darbą J. Balevičius, A. Seibutis, E. Raugaitė, A. Šedys, K. Šukys, J. Žindulis ir dar keletas darbininkų.

Pagaliau, ant direktoriaus stalo atsirado algalapis, o darbininkai po vieną buvo iškviesti į jo kabinetą.

— Kada buvai priimtas į darbą? —klausė Bitinas.

Darbininkai atsiminė.

— O kada pradėjai dirbti?

— Rugsėjo 1 d.

— Ta-aip, — nutęsė direktorius. —Vadinasi, 50 dienų nieko neveikei?

— Ne.

— Tai pasirašyk! — Ir Bitinas pakišo Macijaukui algalapį, kuriame prie darbininko pavardės stovėjo 1.000 rublių.

Macijauskas pasirašė, bet pinigų negavo.

Panašūs pokalbiai įvyko ir su kitais darbininkais. Tokiu būdu tą dieną Bitinas uždirbo 2.164 rublius. Jis galvojo maždaug taip: „Žmonės nedirbo, o alga jiems ėjo. Dirbau tik aš. Vadinasi, ir atlyginimą gaunu aš".

Bet ne kasdien tokie „uždarbiai". O Bitinas be jų nepratęs. Atsirado, žinoma, kitų šaltinių, kurie gaivino Bitino kišenę. Jo žinioje buvo sunkvežimis, darbininkai, benzinas, komandiruotpinigiai, antspaudas. Ko daugiau bereikia? Apie Rokiškį šiemet neblogai uždėrėjo bulvės. Susisodinęs į kėbulą darbininkus, o pats įsitaisęs greta šoferio, direktorius pradėjo pas kolūkiečius nupirktas bulves transportuoti į Vilnių. Važinėjo, žinoma, „tarnybiniais" reikalais. O kad šoferis ir darbininkai nesumanytų murmėti, dosniai mokėjo jiems iš valstybės kišenės komandiruotpinigius. Neskriaudė ir savęs, po kiekvieno reiso pasiimdamas pinigus už komandiruotę. Ir prekyba bulvėmis sekėsi kuo puikiausiai. Vilniečiai, kurių tarpe buvo ir direktoriaus viršininkų, ne tik leido gerai uždirbti Bitinui, bet ir pažymėdavo jo komandiruotes.

Apetitas kyla bevalgant, o kombinacijos — besukčiaujant. Susitaręs su Golikovu, montuotojų brigados, dirbusios naftos bazėje, darbų vykdytoju, Bitinas padarė dar vieną biznį — įpiršo Golikovui malkų, o už tai gavo statybinių medžiagų lentų. Jis, matyt, nusprendė, kad įsakas, numatąs už panašų mainikavimą statybinėmis medžiagomis iki 2 metų laisvės atėmimo, jo neliečia.

Už savo griežtų, bet mokančių greit susigraudinti ir atleisti, teisėjų nugaros K. Bitinas, kaip matome, pamiršo daugelį įstatymų. Ir dabar jis tebenardo naftos bazėje. Tiesa, pastaruoju laiku jo žvilgsnis kartas nuo karto krypteli į šalį, ieškodamas gilesnės vietelės, kur galėtų pasinerti, jei tektų atsisveikinti su naftos bazės direktoriaus kėde...

E. Uldukis („Tiesos" koresp.)

Iš „Tiesos", 1959.XII.19.

Jau ilgas laikas, kaip mes patarnaujame jums.
Ar jūs patenkinti mūsų patarnavimu? Mes manome, kad taip. Antraip jūs nesiųstumėte mums savo užsakymų. Tai šia proga norim tik priminti jums, kad įvairias vaistų rūšis jūs galite užsisakyti tiesiog iš **vaistinės**, o taip pat ir daugelį kitų eksportinės kokybės dalykų ir žemomis kainomis per:

Acton Pharmacy
(EXPORT) LTD.
24, CHURCH ROAD, LONDON, W.3.
Tel. ACOrn 0712

Prašom parašyti ir prašyti kainoraščių.

Informacija ir patarimai lietuvių kalba teikiama nemokamai.

MOKYKLŲ MOKINIAI REMONTUOJA TRAKTORIUS

(E) Įdomi žinia pranešama iš Panevėžio. Ten žemės ūkio mechanizavimo mokyklos mokiniai, įsirengę savo mechanines dirbtuves, remontuoja ne tik mokyklos, bet ir kaimyninių kolchozų ir sovchozų traktorius ir kitas mašinas. Kaip Vilniaus radijas gruodžio 7 d. pranešė, moksleiviai sutaisę jau 32 traktorius ir automašinų variklius. Tai rodo, kad Lietuvos moksleiviai eina su gyvenimu. Sovietinėje spaudoje dažnai būdavo nusiskundimų, kad traktoriai nelaiku suremontuoti drybso patvoriuose ir laukuose. Gal dabar, mokinius sumobilizavus, „pažangioji technika" tvarkingiau pasireikš.

DIDIEJI NESUTARIA .

(Atkelta iš 2 psl.)

lygas Vokietijai. Šitokie planai anglams buvo nemalonūs. Todėl į Baltijos jūrą vėl buvo pasiųsta karo laivų, admirolui Cowan vadovaujant. Netrukus jis turėjo iki šimto laivų ir keletą lėktuvų. Jam buvo pavesta sulaikyti bolševikų veržlumą, prižiūrėti, kad vokiečiai „tvarkingai" elgtųsi ir padėti visoms prieš bolševikus kovojančioms pajėgoms Pabaltijy ir Suomijoj. Tačiau ir jam neparūpinta jokių sausumos pajėgų. Admirolas įsikūrė Liepojoj vasario mėn. pabaigoje. Čia pradėjo veikti ir pirmoji anglų karinė misija iš majorų Keenan ir Ellis. Jie pirmiau buvo linų ir miško pirkliai Latvijoj. Londonas pasiuntė ir sumanų diplomatą, Sir Stephen Tallentsą, kuris apvažiavo Pabaltijo kraštus kovo 12 -31 d.d. ir įteikė raportą, kuriame sakė, kad jei nenorima ,jog Pabaltijo kraštai atitektų bolševikams ar vokiečiams, būtina jiems duoti tučtuojau rimtos paramos. Tallentsą baidė dėmesio stoka Pabaltijo kraštams ,pastebima Paryžiuje susirinkusiuose Taikos Konferencijai Europos valstybių vyruose.

Tallentso raportas, matyt, paveikė šiuos vyrus, nes Alijantų Vyriausioji Taryba balandžio 16 d. (1919) sudarė komisiją studijuoti politinei Pabaltijo kraštų padėčiai, o balandžio 19 d. paskyrė kitą komisiją rinkti ir siųsti tiems kraštams maisto. Šiuo metu, Andersonas sako, vokiečiai nušalino Latvijos vyriausybę, nežiūrėdami į anglų protestus, ir pradėjo vyti bolševikus iš Latvijos. Čia įdomu prisiminti ir lietuvių kovas prieš bolševikus. Kunigo T. G. Chase (Čižausko) 1946 metais anglų kalba išėjusios „The Story of Lithuania" sakoma, kad pirmasis lietuvių susirėmimas su bolševikais įvykęs ties Kėdainiais, 1919 m. vasario 7 d. Dviems dienoms praslinkus bolševikai išstumti iš Sedos (vokiečiams padedant). Vasario 14 d. lietuviai nustumia bolševikus nuo Alytaus, o 27 d. Luokėje susispietę vokiečiai ir lietuviai nustumia bolševikus nuo Raseinių; kovo 15 d. lietuviai atsiima Šiaulius, Radviliškį ir Šeduvą, o balandžio 7 d. išveja juos iš Varėnos (čia pasirodė ir lenkai, kurie balandžio 19 d. atima iš Kapsuko bolševikų Vilnių). Vokiečių batalionui padedant, gegužės 18 d. lietuviai atsiima Ukmergę, gegužės 19 d. Panevėžį, birželio 2 d. Uteną, o rugpiūčio 25 d. Zarasus. Anglai lietuviam, rodos, nieko nepadėjo, bet admirolo Cowano laivynas turėjo susikirtimus su gana stipriomis rusų pajėgomis gegužės 18 ir 31 d. Čia padėjo estų laivyno ir sausumos pajėgos.

IV. Už paramą anglai paima atlyginimą

Gegužės 14 d. (1919) anglai paskyrė Vakarų fronte pasižymėjusį generolą Gough vadovauti karinei misijai Pabaltijui ir Suomijai. Jo tiesioginis perdėtinis, Churchillis, sakoma, neatskleidęs tikrųjų misijos uždavinių, tik pasakęs, kad pavedama patarinėti visų Pabaltijo kraštų vyriausybėms ir Suomijai geriausius kovoti prieš bolševikus būdus. Churchillis tada norėjo, kad Rusijoj būtų sugriautas bolševizmas. Anglijos užsienio reikalų ministras lordas Curzonas, pasikvietęs generolą, įspėjo nesusižavėti Churchillio idėjomis, nes jas gimdo neapykanta bolševizmui. Anglijos politika, sako, yra nesikišti į Rusijos vidaus santvarką, nes nenorima, kad būsimosios valdžios Rusijoj (kurios dabar nežinomos) pyktų ant Anglijos. Generolas ir sekė Curzono nurodymus. Tačiau ir karių ir diplomatų nuotaikos krypo pripažinti Pabaltijo valstybes kaip išsiskyrusias iš rusų imperijos ir nepriklausomas. Gegužės mėn. pabaigoje Tallentsas buvo atsiųstas kaip diplomatinės misijos galva. Prancūzija ir JAV prisiuntė savo misijas. Generolas Gough visada elgėsi taip, kad būtų stiprinamos pabaltiečių viltys gyventi nepriklausomai. Jis vertė vokiečius kraustytis iš Pabaltijo, sulaikė bolševikus ir ramino „baltuosius" rusus. Šie generolą net „bolševiku" praminė. Kadangi jie lengvai pasiekdavo Lloyd George ausį, tai Gough netrukus buvo atšauktas, bet jo įpėdinis Heykingas tęsė tokią pat liniją. Savo atsiminimuose Gough sako: „Pabaltijo kraštų nepriklausomybė buvo vienintelė sveika realistinė tuo metu politika. Be to, ji atitiko man Lordo Curzono duotuosius patarimus".

Gegužės 22 d. Alijantų Pabaltijo komisija nutarė Pabaltijo valstybėles laikyti „buferinėmis", kad jomis būtų atskirta Vokietija nuo Rusijos. Alijantų Užsienio Ministrų Taryba nutarė apginkluoti pabaltiečius, bet palikti dar kuriam laikui ir vokiečių pajėgas. „Baltieji" rusai tuo metu pradėjo sėkmingą puolimą, todėl, norint juos politiškai apraminti, Alijantai paskelbė (gegužės 27 d.), kad Pabaltijo kraštų likimą išspręs Rusijos būsimasis Steigiamasis Seimas. Anglų laivynas birželio 15 d. padėjo estams paimti bolševikų tvirtovę Krasnaja Gorka, o birželio 17 d. anglai torpeda nuskandino bolševikų skraiduolį Olegą. Anglų lėktuvai apmėtė bombomis Kronštatą liepos 30 d. Kitusyk Kronštatą puolė rugpiūčio 18 d. ir nuskandino du dideliu karo laivu ir keletą kitų.

Bet anglų politika vis dar buvo be tvirtos linijos. Churchillis ir kai kurie kiti norėjo apjungti visas prieš bolševikus kovojančias pajėgas („baltuosius" rusus, Kolčaką, Judeničą, Bermontą, pabaltiečius), bet liepos 29 d. anglų ministrų kabinetas visapusiškai apsvarstė Rusijos klausimą ir nusprendė atšaukti savo karo pajėgas iš Rusijos. Anglų atstovai Pabaltijy (Gough, Cowan ir Tallentsas) ragino stiprinti Pabaltijo vyriausybes, kraustyti vokiečius lauk ir pulti bolševikus ties Leningradu. Gen. Gough ragino tuojau pripažinti Pabaltijo valstybes de jure. Lloyd George supyko ir atšaukė jį. Lordas Curzonas rugpiūčio 16 d. pareiškė: „Lenkija ir Pabaltijo kraštai tebekovoja prieš bolševikus. Pabaltijo valstybių tolimesnė kova priklausys nuo to, kiek Alijantai duos paramos jų tautiniams siekiams. Politiniu požiūriu dabartinė būklė labai ir labai nepatenkinama. Šių tautų atstovams Paryžiuje neduodama jokio atsako. Tokiu būdu Estijoj, Latvijoj ir Lietuvoj įsiviešpatavo didelis nepasitenkinimas".

Latviai užvedė derybas su Londono bankininkais gauti paskolą (rugpiūčio 18 d.). Jie ją gavo prieš Naujus Metus, bet ji buvo užtikrinta linų derliumi, ir, kaip Andersonas sako, latvių ūkininkai buvę „apšukuoti".

Daugiausia savo pačių pajėgomis Maskvos „darbininkiškas" valdžias iš savo kraštų išviję, pabaltiečiai pasijuto galį ieškoti taikos su bolševikais, kurie savo ruožtu taip pat norėjo pramušti „langą" į Europą ir išeiti į žmones. Pradžioje anglai nenorėjo tokių derybų leisti, ir lordas Curzonas anglų misiją Rygoje rugsėjo 16 d. šitaip instruktavo: „Tuojau padarykite žygių latvių vyriausybėj ir pasakykite, kad Anglijos vyriausybė prašo nežengti jokių žingsnių taikos kryptimi. Pasitikime, kad latviai derins savo užsienio politiką su visų alijantų sutartuoju planu". Bet ir vėl neprižadėta paramos ar nepriklausomybės pripažinimo. Pabaltiečiai iš savo pusės taip pat ruošė bendrai sutartą taikos deryboms su Maskva planą, ir rugsėjo 25 d. anglų vyriausybė paskelbė nebesijaučianti turinti teisės „daryti kokį nors spaudimą Pabaltijo valstybių laisvajai iniciatyvai". Sakė: tai „jų pačių reikalas nevaržomu nuosprendžiu nusimatyti, kaip ir kokiu būdu tartis su Sovietų vyriausybe", nes anglų vyriausybė jau nebegalinti daugiau teikti ginklų ar reikmenų arba duoti paskolų ir kredito. Todėl ji nebegalinti duoti ir kokių nors patarimų.

Rusų avantiūristu Avalovu-Bermontu prisidengę von der Golco vokiečiai dar bandė įsigyti kortą Pabaltijo kraštuose, bet buvo lietuvių ir latvių kariuomenių sumušti. Čia Pabaltijy pasirodė ir prancūzai, prisiuntę savo misiją su generolu Niesseliu. Jis lietuviams ir latviams įsakė leisti bermontininkams (kurių susitelkė apie 45 tūkstančiai) ramiai išsikelti į Rytų Prūsiją. Anglai laikė, kad paskyrimas prancūzo alijantų misijos Pabaltijui galva yra „įžeidimas", o admirolas Cowan Niesselio žygius Pabaltijy „iš galvos išsikraustymu". Čia iškyla anglų-prancūzų rungtynės. Prancūzai tebesvajojo atkurti senąją Rusiją ir stiprią Lenkiją ir šiai pavesti didžiąją dalį įtakos Pabaltijy. Anglai gi jau linko sudaryti tvirtą bloką nepriklausomų Pabaltijo tautų, kurios kryptų į Angliją ir būtų, sakytum, tiltas tarp Londono ir Maskvos. Gruodžio 25 d. admirolas Cowan pasiuntė namo didesnę dalį jam pavestojo Pabaltijy laivyno. Mūšiuose su bolševikais anglai apardė du jų karo laivus, sunaikino vieną skraiduolį, tris naikintuvus, vieną narlaiviams sandėlį, dvi narlaives, keturis torpedininkus ir keletą mažesnių karo laivelių. Anglai neteko vieno skraiduolio, dviejų naikintuvų, vienos narlaivės, keturių minų žvejotojų, devynių torpedininkų ir keleto mažesnių laivelių. Žuvo 164 kariai ir septyni lakūnai.

Ilgainiui ir Churchillis pakeitė savo pažiūrą. „Baltųjų" rusų vadams jis 1920 m. vasario 3 d. pareiškė: „Mes jūsų daugiau Pabaltijy neberemsime, nes Pabaltijo kraštai kovoja už savo nepriklausomybę, o jūsų Denikinas kovoja dėl kontrolės Rusijoj". Pabaltijo kraštai pasirašė taikos sutartis su Maskva ir paprašė priimti į Tautų Sąjungą su visomis de jure teisėmis. Ginčai Asamblėjoj įrodė, kad Anglija ir Prancūzija nelabai norėjo pasiimti atsakomybės Pabaltijo valstybėms ginti, jei ateityje jas vėl pultų Vokietija ar Rusija. Tačiau Alijantų Vyriausioji Taryba Pabaltijo kraštus pagaliau pripažino 1921 m. sausio 26 d., ypač italo Sforzos ir prancūzo Briando pastangomis, po to, kai Lloyd George atšaukė lordo Curzono neigiamą pareiškimą. Lietuva tačiau tebuvo pripažinta 1922 m. gruodžio mėn.

Straipsnį baigdamas, prof. Andersonas sako: „Pirmaisiais po karo metais Anglija beveik viena tvarkė Pabaltijo valstybėles, nors ir nenorėjo pasiimti jų kontrolės. Ji joms teikė ginklų, amunicijos ir maisto. Karo laivynas drąsino dvasią ir teikė karinės paramos. Dėta daug rūpesčio ir manevravimų prieš Pabaltijo kraštams ir pačiai Anglijai išbrendant visas balas. Anglijos politika svyravo, pynėsi ir nebuvo pastovi. Alijantų rateliuose nepajėgta suderinti pažiūrų. Tas pat vyko ir anglų karių ir diplomatų tarpe. Nežinota, kas iš tikrųjų su Pabaltijo kraštais daryti. Laimėjo tie, kurie reikalavo tų kraštų nepriklausomybę pripažinti".

Kitas anglas, Grant-Watsonas , sako: „Lėmimo valandą mes pabaltiečiams davėme tikros ir praktiškos paramos". Tačiau nesidrovėta paprašyti ir atsilyginti — už visą paramą pareikalauta 3.700.000 svarų sterlingų.

„CEMENTUOJA" APYLINKĘ

Akmenės cemento fabriko krosnys neturi įtaisų surinkti cemento dulkėms, tad cemento dulkės, iškilusios iš krosnių kartu su dūmais, nusėda kartais net už keliolikos kilometrų nuo Akmenės. Tad visa Akmenės apylinkė palaipsniui „cementuojasi".

Pradėta statyti ketvirtoji krosnis cemento fabrike, kuri būsianti žymiai didesnė už ligšiolines tris ir kuri turėsianti dulkių surinkimo įtaisus. Tačiau esamosios trys krosnys ir toliau „cementuos" aplinkinius namus ir laukus.

(LNA)

VEIKALAS ANGLŲ KALBA, KURIAME LIES IR PABALTIJO KRAŠTUS

(E) Anglijoje ruošiamas didžiulis (apie 2.000 pusl.) veikalas titulu: „Government, law and courts in the Soviet Union and Eastern Europe" (Valdžia, teisė ir teismai Sovietų Sąjungoje ir Rytų Europoje). Redaktoriai: Vladimir Gzovski ir Kazimierz Grzybowski. Leidėjas: Sweet and Maxwell Ltd. 2-3 Chancery Lane, London, W.C.2.

Vienas veikalo skyrius paskirtas Lietuvai, Latvijai ir Estijai. Be to, ir kituose skyriuose, kalbant bendromis temomis, bus paliesti Lietuvos reikalai.

Europos Lietuvių Kronika

Šoksim, trypsim, linksmi būsim
sausio 23 d. Spaudos Baliuje!

KALENDORIAUS KAINA

Kas už Nidos Knygų Klubo ir Europos Lietuvio išleistąjį sieninį kasdien nuplėšiamą kalendorių moka 6 šil. (arba 1 dol. anuose užjūrio kraštuose), tiems visiems dėkojame. Tokia yra kalendoriaus kaina su visomis persiuntimo išlaidomis.

Kas už jį siunčia daugiau, kaip štai M. Valikonis, A. Miliūnas, S. Pundzius, V. Rimkus, atsiuntusieji po 10 šilingų, tiems visiems reiškiame ypatingą padėką, nes jie supranta gerai tokio kalendoriaus leidimo piniginius sunkumus.

Bet visiems primename, kad kalendoriaus kaina su persiuntimo ir supokavimo išlaidomis yra 6 šilingai ir nė penu nemažiau.

LONDONAS

KLUBŲ SUSIRINKIMAS

Sausio 30 d., 5 val. popiet, Lietuvių Namuose Londone (1, Ladbroke Gardens, W.11) šaukiamas Lietuvių Namų ir Sodybos klubų metinis susirinkimas.

REIKALINGI TARNAUTOJAI

Lietuvių Sodybai reikalinga: patyręs virėjas-a; nuolatinis namų darbininkas, nusimanąs staliaus darbe.

Amžius nesvarbu.

LONDONO ŠVENTO KAZIMIERO PARAPIJOS METINIS SUSIRINKIMAS

1960 m. sausio 17 d., 4 val. p.p., kviečiamas Parapijos metinis susirinkimas Parapijos salėje, 345A, Victoria Park Road, E.9.

Visi parapijiečiai kviečiami dalyvauti.

VAIKAI OKUPAVO NAKTINĮ KLUBĄ

Tur būt, pirmą kartą savo gyvenime apie 40 lietuvių vaikučių pereitą sekmadienį šoko ir linksminosi gražiame Londono West Endo naktiniame klube, 4, Duke of York St., prie Piccadilly. Londono šeštadieninės mokyklos vaikai gražiai čia padainavo keletą dainelių ir pašoko kelis tautinius šokius, akompanuojant p. Mamaičiui ir šokiams vadovaujant p. Nenortienei.

Klubo trijų asmenų simpatiškas orkestras vaikučius linksmino apie dvi valandas, o kai pasirodė magikas su savo šposais, tai tėvams jau reikėjo ausis užsiimti.

Šauniai paruoštos vaišės ir gėrimai... Coca-Cola — greit pranyko nuo stalų pačių vaikų birbynių orkestrui palydint. Visi vaikučiai buvo aprūpinti dovanėlėmis, o tėvai patys apsirūpino „užkandžiais" prie baro.

Londono Lietuvų parapijos klebonas kun. A. Kazlauskas padėkojo „Satire" klubo savininkui p. T. Česnickui už tokią gražią vaikučių šventę, po kurios visi nenoromis skirstėsi namo.

„E.L." IR NIDOS KNYGŲ KLUBO SKAITYTOJAMS RYT. LONDONE

Prasidėjus metams, reikia atnaujinti „Europos Lietuvio" prenumeratą. Kad nereikėtų gaišti laiko vaikščiojant į paštą, galima sumokėti S. Kasparui, kuris mielai pasitarnaus.

LONDONO ŠEŠTADIENIO MOKYKLOS KALĖDŲ EGLUTĖ

Jau antri metai, kaip mokyklos tėvų komitetas rengia vaikams Kalėdų Eglutę. Šiais metais vaikučių mažiau dalyvavo, bet vis dėlto jų skaičius siekė 65.

Eglutės programą atliko mokyklos mokiniai, pasirodydami su savo iškylančiais talentais. Programoje buvo trumpas gyvasis paveikslas „Prakartėlė", eilėraščiai, pritaikyti eglutės progai, mokyklos choras, vadovaujamas V. Mamaičio, tautiniai šokiai, paruošti P. Nenortienės. Programai prasidėjus atvyko Kalėdų Senelis su dovanų maišu (A. Namajuška). Vaikučiai buvo apdovanoti žaislais. Jiems susėdus prie gražiai parengtų stalų (parengų šv. Onos Draugija, vadovaujama B. Namajuškienės), su Kalėdų Seneliu pasidalyta įspūdžiais, o vėliau bendrai pažaista.

Ta proga būtų noro priminti tėvams ne atkreipiantiems dėmesio į tai, kad jų vaikai dalyvautų lietuviškuose pobūviuose, nes nuo vaikystės dienos susidarytosios draugystės dažnai išlieka visam gyvenimui. Reikėtų, kad lietuvių vaikai draugautų tik su lietuvių vaikais.

Be anksčiau skelbtųjų aukų, eglutės rengimui aukojo: šv. Onos Draugija — 5 sv., LAS Londono Skyrius 1 sv. ir Eglutės metu svečiai ir tėvai — 7 sv. ir 13 šil.

CORBY

CORBY KALĖDŲ EGLUTĖ

DBLS Corby skyr. gruodžio 25 d. suruošė Kalėdų Eglutę. Oras lietingas, bet susirinko nemažas būrelis vaikučių su tėvelias ir šiaip svečių. Pirmininkas savo žodyje priminė reikalą bendradarbiauti, nes tai būtina lietuvybės palaikymui.

Corby šiuo metu nesant sekmadienio mokyklos, motinos pačios moko vaikučius eilėraščių gražia lietuvių kalba. Garbė už tai joms!

Prie eglutės deklamavo: Danutė Černiauskaitė, Danguolė Černiauskaitė, Liudas Černiauskas, Vydas Gervelis, Reimas Gervelis, Eugenija Pumputytė, Roma Perminaitė. Po deklamacijų atvyko Kalėdų Senelis (K. Garisonas) su dovanėlėmis mažiesiems. Dalydamas jas mažiesiems pasakojo, jog esąs siųstas vaikučių iš Lietuvos čia atnešti ir išdalyti dovanėles. Seneliui išvykus, visi sėdomės arbatėlės prie stalų, turtingai apkrautų kalėdiniais pyragais, keptais Corby ponių. Dar visiems teko mėginti savo laimę loterijoj ir pasilinksminti plokštelių muzikai griežiant.

TAURUS TAURO PASIŪLYMAS

Po Naujų Metų TAURAS visiems savo tautiečiams, kurie nori siųsti siuntinius nuo 15.1.1960 iki 15.3.1960, duoda 10 proc. nuolaidos nuo TAURO kainoraščio kainų.

Kiekvienam paprašiusiam tuojau pasiunčiamas kainoraštis ir pageidaujamų medžiagų pavyzdžiai ir geros ir naujos rūšies standartinių siuntinių sąrašas su medžiagų pavyzdžiais, kurie yra bent 20 proc. pigesni kaip kur nors kitur. Medžiagų kokybė labai gera pagal už jas imamąjį pinigą. Pasirinkimas iš 25 spalvų. Medžiagos vyrų ir moterų eilutėms ir paltams gražiomis juostelėmis, pinhead vienos spalvos.

Garantuotas pristatymas per 3-5 savaites. Jūsų pačių sudarytieji siuntiniai pasiunčiami už £.1.0.0.

Jei tau siųsti ką nors reik, tu tuojau pas TAURĄ eik.

TAURAS
(A. BRIEDIS)
GIFT PARCEL SERVICE
88, GOLDSMITH AVE., LONDON, W.3.
Tel. ACO 9471

SPAUDOS BALIAUS AKIVAIZDOJE

Spaudos Balius bus, kaip jau esame rašę praeitame „Europos Lietuvio" numeryje. Jis ruošiamas pagal tradiciją visų D. Britanijoje išeinančių laikraščių sutartinai ir bendrai veikiant, kad tik suvažiavusiems būtų smagiau ir įvairiau. O toje paruošimo talkoje dirba šie laikraščiai: „Budėkime", „Darbininkų Balsas", „Europos Lietuvis", „Išeivių Draugas" ir „Tėvų Žemė". Dėl to būkime tikri, kad balius bus tikrai balius.

Dar pakartojame pačius būtiniausius duomenis:

Balius numatytas sausio 23 d., šeštadienį. Pradžia: 7 val. vakare. Įėjimas: 5 šil. Staliukai užsakomi iš anksto. Baliuje gros Jack Lawrence orkestras.

Koncerto dalyviai Baliuje

Šis balius išsiskirs iš kitų Spaudos Balių tuo, kad rytojaus dieną bus Pabėgėlių pabėgėliams ruošiamasis tautybių koncertas, į kurį, kaip tikimasi, suplauks ir lietuvių pasiklausyti, kaip dainuoja Londono lietuvių choras, ir pasižiūrėti, kaip šoka Bradfordo lietuvių tautinių šokių grupė.

Ta proga reikia pasakyti, kaip į Pabėgėlių metus žiūri kai kurie britai. Štai 9 britai, kuriems dar iš niekur nėra tekę bėgti, nusprendė pėsti nužygiuoti iš Bournemouth į Blackpool, iš viso 379 mylias. Jų tasai žygis skirtas įamžinti Pabėgėlių metams. O lietuviai, kaip spėjame, iš artesnių kaip 379 mylių atstumo traukiniais ir autobusais tikrai pasuks į Londoną dalyvauti koncerte. O kas bus koncerte, tam iš tiesų verta iš vakaro pasiekti Londoną ir dalyvauti Spaudos Baliuje.

Spaudos Baliuje bus galima susitikti ir su būsimojo koncerto dalyviais, nes jie visi dalyvaus Baliuje, net ir bradfordiškiai.

Knygos paroda

Balius supuola su viena įsidėmėtina sukaktim. Kaip tik sueina 10 metų, kai iš Londono varo lietuviškos spaudos darbą „Dainora". Tai sukakčiai paminėti Baliaus proga ruošiama Lietuvių Namuose knygos paroda, kurioje bus daug ir dar ypač retų leidinių.

BRADFORDAS

MINISTERIO K. BALUČIO MINĖJIMAS BRADFORDE

Sausio 16 d., 6 val., Lietuvių Vyties Klubo patalpose rengiamas Ministerio K. Balučio 80 metų amžiaus sukakties minėjimas.

Programoj V. Ignaičio paskaita ir meninė dalis.

Vietos ir apylinkės lietuviai kviečiami minėjime dalyvauti.

DBLS Bradfordo Sk. Valdyba

KLUBO NARIŲ SUSIRINKIMAS

Bradfordo Lietuvių Vyties Klubo Valdyda praneša savo nariams, jog šių metų sausio 24 dieną — sekmadienį—3 val. popiet, Klubo patalpose kviečiamas visuotinis metinis tikrųjų Klubo narių susirinkimas šia dienotvarke: 1) Susirinkimo pradžia, 2) Prezidiumo ir mandatų komisijos rinkimai, 3) Valdybos narių ir Revizijos komisios pranešimai, 4) Diskusijos dėl visų pranešimų, 5) Einamieji reikalai, 6) Klubo Valdybos rinkimai ir 7) Klubo Revizijos komisijos rinkimai.

Pastabos: Laiku nesusirinkus reikiamam narių skaičiui, po valandos susirinkimas laikomas teisėtu, nežiūrint dalyvaujančių narių skaičiaus.

Susirinkime turi teisę dalyvauti tik tikrieji Klubo nariai.

Tie nariai, kurie dar nėra užsimokėję nario mokesčio už 1958 metus (jeigu jie tais metais jau buvo priimti į narius), nustoja visų tikrojo nario teisių, jeigu ligi susirinkimo dienos to mokesčio neužsimoka.

Lietuvių Vyties Klubo Valdyba

NOTTINGHAMAS

MINISTERIO B.K. BALUČIO 80 METŲ MINĖJIMAS

Sausio 2 d. Nottinghamo DBLS skyrius suruošė Min. B. K. Balučio 80 metų sukakties minėjimą. Dr. S. Kuzminskas buvo pakviestas paskaityti paskaitą. Jis išryškino, kad būtų didelis Min. B.K. Balučio asmens neįvertinimas kaip reikiant, jeigu būtų kalbama apie jį tik kaip diplomatą ir Lietuvos Respublikos Įgaliotą Ministerį Didžiojoj Britanijoj.

Min. B.K. Balučio amžius ir jo lietuviška veikla apima ne tik Lietuvos nepriklausomybinius, bet ir priešnepriklausomybinius laikus. Deja, Min. B. K. Balučio prieš nepriklausomybinių laikų veikla lietuviam palyginamai mažiau žinoma. Prelegentas ties šiuo Min. B. K. Balučio gyvenimo laikotarpiu apsistojo smulkiau.

Išvadoje prelegentas sako, kad Min. B. K. Balutis mums, lietuviams, yra ne tik vienas žymiausių diplomatų ir Užsienių Reikalų Ministerijos kūrėjų Lietuvos Nepriklausomybės laikais, bet ir vienas iš tų didžiųjų lietuvių, kuris, kaip ir Dr. J. Šliupas, žadino lietuvius kovoti už laisvę ir pats dalyvavo kovoje. Mes, Didž. Britanijos lietuviai, todėl turime jaustis ypač pagerbti, nes B. K. Balutis yra ne tik Ministeris, bet irgi vienas iš mūsų Didžiųjų Lietuvių.

Po paskaitos visiems atsistojus buvo sugiedota „Ilgiausių metų, ilgiausių...".

PRESTONAS

KRYŽIAUS ŠVENTINIMAS

Sausio 17 d., 12 val., Prestono St. Ignatius bažnyčioje bus pamaldos už a.a. Vl. Dzikavičių. Po pamaldų Prestono kapinėse šventinamas kryžius.

Vietos ir apylinkės lietuviai kviečiami gausiai dalyvauti.

DBLS Prestono Sk. Valdyba

WOLVERHAMPTONAS

KALĖDŲ EGLUTĖ

Sausio 2 d. George Hotel salėje buvo suruošta vaikų eglutę, kurią suorganizavo mokykla.

Susirinko gausus būrelis vietinių kolonijos gyventojų ir svečių iš kitų kolonijų.

Smagu buvo širdžiai girdėti pačios jauniausios kartos balsą.

Nesenas laikas, kai mokykla žengė pirmuosius žingsnius, o pažanga didelė! Tai nuopelnas mokytojų ir tėvų.

Būdami Wolverhamptone, jautėmės kaip Lietuvoje, klausydamiesi jaunų balsų — eilėraščių, trumpo vaidinimo, kuriame P. Dromantas pasirodė kaip gabus Kalėdų Senelis.

Didelė padėka V. Narbutui, p.p. Kaminskienei ir Rugienienei už vaikučių paruošimą ir per metus įdėtąjį darbą.

Mokyklą sveikino V. Kelmistraitis Sporto Klubo vardu ir D. Narbutas DBLS skyriaus vardu. **Žiūrovas**

STOKE-ON-TRENT

KALĖDŲ EGLUTĖ

Sausio 16 d., 6 val. p.p., Embassy Hall Burslem ruošiama **Kalėdų Eglutė.**

Visus, didelius ir mažus, prašome dalyvauti, nes Kalėdų Senelis apdolys dovanomis, pavaišins pyragaičiais ir arbatėle.

Taip pat prašome kaimyninių kolonijų lietuvius atsilankyti.

Po Kalėdų Senelio ir vaikučių pasirodymo — šokiai iki 11.30 val.

Sk. Valdyba

ITALIJA

LIET. BENDRUOMENĖS ATŽALA

Prof. Zenono ir Paulinos Talanskaitės Ivinskių naujagimį sūnų šv. Petro bazilikoje gruodžio 12 d. pakrikštijo prel. Dr. L. Tulaba. Kūmais buvo Vladė Gailiuvienė ir kun. Dr. Paulius Jatulis.

Į MOKSLINĖS VADYBOS DARBĄ

Prof. Dr. Zenonas Ivinskis, sutvarkęs šeimos reikalus, gruodžio 27 d. grįžo į Boną, Vokietiją. Čia iki pavasario toliau vadovaus Baltų Tyrimo Institutui.

GRAŽI DOVANA MOTERIMS

„Moters" žurnalo redakcija šiemet savo leidžiamąjį žurnalą „Moteris" Anglijoje atpigino — metams kaina tik 14 šilingų, todėl visos moterys skaito žurnalą „Moteris".

„Dirva", gausiai iliustruota, išeina 3 kart savaitėje; kaina metams 70 šil.

„Lietuvių Dienos" metams 38 šil. 6 penai, puikios iliustracijos.

„Nepriklausoma Lietuva" — 42 šil.

„Ateitis" — 28 šil.

„Aidai" — 42 šil.

„Sėja" — 22 šil.

„Karys" — 42 šil.

1960 metų kalendorius, „Draugo" leidinys — 3 šil. Naujausios knygos, plokštelės, gintaras maldaknygės, galima gauti tik ką išleistų Vatikano pašto ženklų su šv. Kazimieru. Rašyti: **Dainora, 49, Thornton Ave, London, W.4.**

PAIEŠKOJIMAI

BAGDONAVIČIUS Romas, gimęs 1929 m. rugsėjo 5 d., ir SČEGAUSKAS Kazys, gimęs apie 1929 m. Kelmės rajone, patys ar žinantieji apie juos prašom rašyti „Europos Lietuvio" Administracijai.

ANGLŲ KALBOS PAMOKOS — pasikalbėjimai, tarimas, gramatika; dėsto patyrę anglų kalbos mokytojai; galima mokytis pavieniui ar grupėmis, dienomis ar vakarais.

Skambinti: Putney 4543.

VOKIETIJA

KALĖDŲ EGLUTĖ MIUNCHENE

Miuncheno ir apylinkės lietuvių vaikai „Caritas" patalpoje Ludwigsfelde šventė Kalėdų eglutę. Eglutės metu lietuviškos mokyklos mokiniai berniukai suvaidino „Kalėdų Senelį", pasakydami rinktinių eilėraščių, o mergaitės, pasipuošusios balerinomis, darniai pašoko „Sninga, sninga baltos snaigės". Vaizdelį paruošė lietuviškos mokyklos vedėjas. Be to, tos pat jaunosios meno mėgėjos gimnazistės E. Molnerytė pašoko solo plastikos šokį, o J. Vyšniauskaitė paskambino Schuberto serenadą.

Kalėdų Senelis keliaudamas užsuko į lietuvišką mokyklą. Baltų ir Moterų Valdyba ir atvežė Kalėdų eglutės proga daug dovanėlių. Radęs laukiančius vaikučius, Senelis apdovanojo labiausiai tuos, kurie lanko lietuvišką mokyklą, įteikdamas kiekvienam mokinukui net po tris paketėlius.

Eglutės dalyviai drauge su vaikučių tėvais reiškia gilią padėką minėtoms organizacijoms ir geraširdžiams užjūrio lietuviams už jų aukas ir paramą lietuviško jaunimo reikalams.

1959 m. gruodžio 31 d. Miuncheno apylinkėje ir toliau gyveną lietuviai, susirinkę Ludwigsfelde sutiko Naujuosius 1960 metus, sveikindami kits kitą ir linkėdami laimės. Ten pat palinkėjo laimingos kelionės ir jėgų dirbti ir toliau lietuvių bendruomenėje V. Mykolaitienei, kuri netrukus išvyksta į užjūrius. **J.V.**

KALĖDINIS POBŪVIS OSNABRUECKE

1959 m. gruodžio 26 d. Osnabruecko lietuviai surengė bendrą kalėdinį pobūvį, kuris visiems paliko labai gražų įspūdį. Pamaldos su pamokslu ir giesmėmis buvo atlaikytos jaukioje vienuolių seselių koplyčioje. Pats pobūvis įvyko salėje, kurią puošė graži kalėdinė eglutė. Ant pagrindinio stalo stovėjo tautinė vėliavėlė, kuri visiems priminė brangią tėvynę. Pobūvį atidarė ir pravedė kun. P. Girčius, kuris su šv. Kalėdomis pasveikino visus susirinkusius. Pažymėtina, kad šiame pobūvyje dalyvavo svečių iš Diepholzo, Oldenburgo, Delmenhorsto, Detmoldo ir kitur. Pačioje pradžioje A. Jasaitis, Balfo Įgaliotinis Osnabruecke, perskaitė Balfo pirm. kan. Dr. J. Končiaus laišką su sveikinimais. Tik Balfo dėka tebuvo įmanoma šį pobūvį suorganizuoti. Iš atsiųstosios piniginės aukos buvo nupirkta vaikučiams dovanėlių. Dovanėlių supirkimą atliko stud. A. Jasaitis, kuris (buvęs Vasario 16 Gimnazijos mokinys) aktyviai dalyvauja visuose tautiniuose parengimuose. V. Martinaitis, Osnabruecko lietuvių apylinkės pirm. ir kartu liet. mokyklos mokytojas, pasveikino dalyvius savo ir Krašto Valdybos vardu, perskaitydaams gautąjį raštą. Girininkas A. Požėla, dėkodamas pobūvio organiaztoriams, prabilo į susirinkusiuosius patriotiniais jausmais. Jam pasiūlius didingai nuskambėjo salėje Tautos himnas. Vl. Žaliukas prisiminė Vasario 16 Gimnaziją ir pasiūlė ta intencija parinkti aukų. Buvo suaukota 11 DM., kurios gimnazijai jau pasiųstos.

Meniškai pobūvyje pasirodė V. Rudys, kuris suvaidino Kalėdų Senelį, ir trys jaunieji: R. Augaitis, Inga ir Irena Žaliukaitės, kurie pravedė su Seneliu kalėdinį patriotinį pasikalbėjimą. Dovanėles vaikams išdalijo Kalėdų Senelis, kuriam buvo pasakyta nemaža eilėraščių. Lietuviškos mokyklos mokiniai, palyginti, per trumpą laiką išmoko padeklamuoti gražių eilėraščių, kurie džiugino tėvus ir susirinkusiuosius. Vietinę programą papildė iš Diepholzo atvykusios Birutės draugovės skautės: Marina ir Renata Auderytės, Erika Zakryzaitė, H. Kalvelytė ir E. Bankmanaitė. Ypač jausmingai padeklamavo Maironio „Senovės dainą" R. Auderytė, palydint deklamaciją akordeonu jos sesutei Marinai. Visos penkios skautės, pasipuošusios tautinėmis juostelėmis, deklamacijomis ir giesmėmis atliko vaidinimėlį „Išganytojas gimsta", kuris visiems labai patiko.

Po oficialiosios dalies sekė dainos ir šokiai, kuriems grojo akordeonu V. Rudys. Protarpiais skambėjo muzika ir dainos iš lietuviškų plokštelių ,kurias pobūviui paskolino St. Motuzas.

VASARIO 16 GIMNAZIJA

KITA AUKA

Ministeris prie Švento Sosto S. Girdvainis Kalėdų ir Naujųjų Metų proga, pareikšdamas visiems pažįstamiems širdingus linkėjimus, praneša, kad vietoj atskirų sveikinimų aukojo Vasario 16 d. Gimnazijai.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY.

Redakcijos ir Administracijos adresas: **1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470.**

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams 40 šil., 6 mėn. 22šil., atskiras numeris 1 šil.; dolerio kraštuose — 6 dol. metams.

Leidžia Lietuvių Namų Akc. Bendrovė. Leidimo Tarybą sudaro DBLS Valdyba ir Europos Lietuvių Bendruomenių pirmininkai.

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470.

NAUJAS BŪDAS SIUNTINIAMS SIŲSTI Į RUSIJOS VALDOMUOSIUS KRAŠTUS

Nuo šių metų spalio 15 d. visi siuntiniai, siunčiami per mūsų bendrovę,
Lietuvą pasieks per 3 savaites.

TAUPYKITE SUNKIAI UŽDIRBTUS PINIGUS!

Visi mūsų klijentai jau seniai žino, kad tik per BALTIC STORES bendrovę galima pasiųsti įvairių rūšių prekes už žemiausią kainą. Bet dar daug yra tokių, kurie be reikalo eikvoja savo pinigus, mokėdami kitur daug daugiau.

Vienintelis būdas taupyti pinigams yra siųsti siuntinius tik per BALTIC STORES bendrovę.

Visais reikalais prašome rašyti.

BALTIC STORES LTD.

Z. JURAS, 421, HACKNEY RD., LONDON, E.2.